

**MEMORANDUM CONSULTATIV
CĂTRE
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
REFERITOR LA MODUL DE ABORDARE A ÎNCĂLCĂRILOR
CODULUI DEONTOLOGIC**

DR. MARKUS B. ZIMMER

MAI 2006

Material redactat de către Asociația Baroului American/Inițiativa Juridică pentru Europa Centrală și Eurasia (ABA/CEELI), cu finanțare oferită de Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională (USAID).

Elaborarea prezentului *Memorandum consultativ* a fost posibilă datorită susținerii acordate de Misiunea din România a Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională, în condițiile Acordului asociat de cooperare nr. 186-A-00-03-00103-00. Opiniile exprimate în prezentul text aparțin autorului/autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională.

Afirmațiile și analiza conținute în acest document aparțin Biroului CEELI România al Asociației Baroului American, care poartă întreaga răspundere pentru conținutul documentului. Opiniile exprimate în documentul de față nu au fost aprobate de către Camera Delegaților sau de Consiliul Director al Asociației Baroului American și, prin urmare, nu trebuie percepute ca reprezentând politica Asociației Baroului American. Mai mult decât atât, nici una dintre afirmațiile conținute în prezentul memorandum nu trebuie considerată a reprezenta consultanță juridică acordată pentru cazuri specifice, iar cititorii au responsabilitatea de a obține astfel de consultanță de la propriii avocați.

CUPRINS

SECȚIUNEA UNU: ANALIZA OPINIEI CCJE.....	1
PARTEA I.....	1
A. RĂSPUNDEREA PENALĂ	1
B. RĂSPUNDEREA CIVILĂ.....	1
C. RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ	2
A. <i>CE TIP DE CONDUITĂ JUSTIFICĂ RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ?</i>	2
B. <i>CINE ȘI ÎN CE MOD POATE SĂ INIȚIEZE ASEMENEA PROCEDURI?</i>	2
D. <i>CE SANȚIUNI TREBUIE APLICATE PENTRU ABATERILE CONSTATATE ÎN PROCEDURA DISCIPLINARĂ?</i>	3
PARTEA A II-A	3
A. RĂSPUNDEREA PENALĂ.....	3
B. RĂSPUNDEREA CIVILĂ	3
C. RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ	3
SECȚIUNEA A 2-A ANALIZA FAPTELOR CARE CONSTITUIE ÎNCĂLCĂRI ALE DEONTOLOGIEI PROFESIONALE ȘI MODUL DE ABORDARE A ACESTOR ÎNCĂLCĂRI.....	5
A. ÎNTREBARE SPECIFICĂ	6
B. ÎNTREBARE DE ORDIN GENERAL.....	8
a. <i>PROPUNERE DE PROCEDURĂ DE EVALUARE</i>	10
b. <i>PROCEDURA DE DEPUNERE A UNEI RECLAMAȚII REFERITOARE LA ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR DEONTOLOGICE.....</i>	11
c. <i>EVIDENȚA RECLAMAȚIILOR PRIVIND ABATERILE DISCIPLINARE ALE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR.....</i>	14
d. <i>PROTECȚIA JUDICIARĂ</i>	14
e. <i>CERINȚE DE CALIFICARE ȘI INSTRUIRE A EVALUATORILOR PENTRU JUDECĂTORI ȘI PROCURORI</i>	17
f. <i>FORMARE PENTRU JUDECĂTORI ȘI PROCURORI ÎN DOMENIUL DEONTOLOGIEI</i>	19
g. <i>NATURA ȘI SPIRITUL SECȚIUNII DEONTOLOGICE A EVALUĂRII.....</i>	20
h. <i>SANȚIUNI PROPUSE</i>	20
J. <i>PROCEDURA DE CONTESTARE</i>	25

**MEMORANDUM CONSULTATIV CĂTRE
CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII
REFERITOR LA MODUL DE ABORDARE A ÎNCĂLCĂRILOR CODULUI
DEONTOLOGIC**

ÎNTREBARE: Cum trebuie să abordeze Consiliul Superior al Magistraturii („CSM”) încălcările Codului deontologic de către judecătorii și procurorii din România, în lumina recenteii decizii de punere în aplicare a Opiniei Nr. 3 („Opinia”) a Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni” („CCJE”).

SECȚIUNEA UNU: ANALIZA OPINIEI CCJE

Începem cu analiza Opiniei, pentru a stabili cât mai exact cu putință modul în care, și obiectivul pentru care, această Opinie angajează responsabilitatea CSM.

PARTEA I: Opinia abordează trei mari standarde de angajare a răspunderii față de care pot fi evaluate conduita și activitatea magistraților și, ori de câte ori devine necesar, și sancțiunile adecvate în situațiile respective.

- A. **RĂSPUNDEREA PENALĂ:** Conform Opiniei, în momentul în care judecătorii și procurorii comit anumite fapte care constituie infracțiuni, aceștia nu pot solicita imunitate față de punerea sub acuzare pentru fapte de natură penală și față de aplicarea pedepselor corespunzătoare. Cu toate acestea, în situația în care abaterile survin în timpul îndeplinirii îndatoririlor oficiale care le revin, judecătorii și procurorii nu ar trebui să fie ținuți răspunzători penal și să fie supuși unor amenzi penale sau unor pedepse privative de libertate în cazul în care, spre exemplu, o persoană acuzată primește o pedeapsă privativă de libertate prea îndelungată. De asemenea, judecătorii trebuie să fie protejați față de justițiabilii care pot introduce diverse plângeri penale neîntemeiate și nereserioase împotriva acestora. În situația în care nu se poate demonstra în mod cert existența unei activități care să dea naștere unei culpe de natură penală, ar trebui să existe un tip de mecanism care să împiedice desfășurarea unor astfel de activități sau care să înlăture bănuielile referitoare la respectivele activități.
- B. **RĂSPUNDEREA CIVILĂ:** Conform Opiniei, în situația în care judecătorii își îndeplinesc îndatoririle oficiale care le revin, acționând cu bună credință, aceștia nu pot fi ținuți responsabili civilmente pentru anumite omisiuni sau fapte referitoare la actele de natură oficială care au drept consecință păgubirea unor părți. Spre exemplu, în cazul în care întârzierile excesive în desfășurarea unor activități judiciare pot fi atribuite modului eronat în care un judecător gestionează un anumit dosar, ceea ce are drept consecință anumite pagube financiare pentru unul dintre justițiabili, atunci judecătorul nu ar trebui să poată fi ținut responsabil civilmente. În cazul în care există

un temei pentru o astfel de plângere, atunci aceasta trebuie formulată împotriva statului și nu a judecătorului respectiv, chiar dacă judecătorul se face vinovat de neglijență flagrantă și impardonabilă. În conformitate cu opinia CCJE, judecătorii nu trebuie expuși, în exercitarea funcțiilor lor judiciare, nici unei răspunderi personale, chiar și dacă se urmărește recuperarea de către stat a sumelor achitate în numele judecătorului, cu excepția situațiilor de nerespectare intenționată a unor prevederi legale.¹

C. **RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ:** În cadrul Opiniei, au fost formulate patru întrebări, la care răspundem pe rând:

- a. **CE TIP DE CONDUITĂ JUSTIFICĂ RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ?** Au fost formulate două puncte de vedere: *în primul rând*, încălcările standardelor de conduită profesională nu trebuie corelate cu abaterile care pot justifica impunerea unor sancțiuni disciplinare. Standardele profesionale constituie niveluri de referință (ideale) și reflectă practicile optime dintr-un domeniu dat. Aceste standarde profesionale sunt diferite față de criteriile de bază sau criteriile fundamentale ale conduitei și activităților judiciare; nerespectarea acestor criterii este similară unei abateri care justifică introducerea unei acțiuni disciplinare. *În al doilea rând*, prin derogare de la cele prevăzute la primul punct, în Opinie se precizează că „*fiecare stat trebuie să precizeze prin lege tipurile de conduită care pot constitui temei pentru introducerea unei acțiuni disciplinare.*” Tot conform Opiniei, abordarea abaterilor de natură disciplinară diferă, uneori în mod semnificativ, de la o țară la alta. Cu toate acestea, în momentul în care un stat abordează problematica definirii răspunderii disciplinare – se prevede în continuare în cadrul Opiniei – acesta trebuie să accepte faptul că nu este posibil nici ca statele să precizeze clar – cel puțin la nivel european – care sunt toate motivele posibile pentru care ar fi justificată o acțiune pe temei disciplinar.
- b. **CINE ȘI ÎN CE MOD POATE SĂ ÎNIȚIEZE ASEMENEA PROCEDURI?** Din nou, și aici, au fost adoptate diverse abordări divergente, în funcție de țară. (Opinia abordează exclusiv reclamații inițiate *extern* de către persoane care pretind a fi fost păgubite ca rezultat al unei erori judiciare; Opinia nu oferă îndrumări referitoare la procedurile de natură disciplinară care sunt inițiate din oficiu de

---

¹ România respectă deja principiile acestei practici. Articolul 52, alin. (3) al Constituției României protejează judecătorii și procurorii împotriva răspunderii civile pentru acțiuni și măsuri pe care aceștia le întreprind în exercitarea funcțiilor care le revin și care au drept rezultat – în mod neintenționat – daune de diverse feluri pentru justițiabili, care ulterior introduc acțiuni în justiție pentru recuperarea acestora. Aceste acțiuni în justiție trebuie introduse împotriva statului. Cu toate acestea, în situația în care se demonstrează că acțiunile sau măsurile întreprinse de un anumit judecător au drept consecință o anumită daună, cauzată cu rea voință sau prin neglijență gravă în serviciu, atunci statul poate – la rândul său – să introducă o acțiune în justiție angajând răspunderea civilă a judecătorului sau procurorului respectiv, pentru a-și recupera prejudiciul.

către un mecanism disciplinar intern pe baza - de exemplu - unor dovezi privitoare la abateri ale unor colegi din sistemul judiciar). De asemenea, conform Opiniei, reclamațiile externe trebuie prelucrate și analizate de către un organism sau o persoană numite în mod oficial pentru a îndeplini această sarcină, pentru a se constata temeiul reclamației respective înainte de a o transfera unei autorități disciplinare. Fără îndoială, acest organism sau această persoană ar trebui să dețină autoritatea necesară să respingă acele reclamații care nu îndeplinesc acest criteriu.

- c. CINE ȘI ÎN CE MOD AR TREBUI SĂ STABILEASCĂ ACESTE PROCEDURI DISCIPLINARE?** Opinia specifică faptul că procedura disciplinară trebuie determinată de către o autoritate independentă sau de către un tribunal, pe baza unor proceduri de funcționare adecvate care să garanteze deplinătatea de drepturi a persoanelor însărcinate cu instrumentarea apărării. Membrii acestei autorități sau tribunal trebuie (i) să fie numiți de către un organism independent cu o „representare judiciară semnificativă”, ai cărui membri să fie selecționați în mod democratic de către judecători, și (ii) care să aibă responsabilitatea numirii judecătorilor.
- d. CE SANȚIUNI TREBUIE APLICATE PENTRU ABATERILE CONSTATATE ÎN PROCEDURA DISCIPLINARĂ?** Din nou, și la acest capitol, în țări diferite au fost adoptate abordări diferite. Opinia nu oferă îndrumare referitoare la sancțiunile exacte care se acordă pentru anumite categorii de abateri. Opinia susține necesitatea ca fiecare stat să (i) identifice sancțiunile care sunt acceptabile în cadrul răspunderii disciplinare, așa cum este aceasta înțeleasă în statul respectiv, și (ii) să se asigure că sancțiunile sunt proporționale cu gravitatea abaterii.

PARTEA A II-A: Opinia conchide cu o enumerare a concluziilor trase pentru fiecare dintre cele trei standarde de abordare a răspunderii. Pe scurt, acestea sunt după cum urmează:

- A. RĂSPUNDEREA PENALĂ:** Răspunderea penală a judecătorilor trebuie angajată în baza legislației penale, pentru abateri pe care aceștia le comit în afara responsabilităților lor judiciare. Judecătorii nu ar trebui să poată fi făcuți răspunzători pentru erori neintenționate comise în exercitarea funcțiilor lor oficiale.
- B. RĂSPUNDEREA CIVILĂ:** Soluția adoptată în situația comiterii unor erori judiciare în domeniul cum ar fi sfera de competență, forma sau procedura trebuie să vină din sectorul instanțelor de apel. Responsabilitatea de a acorda despăgubiri pentru administrarea defectuoasă a actului de justiție, cum ar fi nejudicarea dosarelor într-un interval de timp rezonabil, trebuie să revină statului. Un judecător care acționează în calitate de persoană oficială nu trebuie să fie supus nici unei răspunderi personale, cu excepția situației în care se dovedește că erorile au fost comise deliberat.
- C. RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ:** Statutul judiciar fundamental al fiecărui stat ar trebui să definească în mod exact care anume acte de indisciplină ar putea avea drept

consecință sancțiuni disciplinare și care anume proceduri ar trebui urmate. Reclamațiile ar trebui primite de către un grup sau o persoană desemnate în mod oficial și care să fie autorizate să analizeze aceste reclamații (de asemenea, magistratul care face obiectul reclamației trebuind să aibă dreptul la replică) și care să stabilească dacă există temei suficient pentru inițierea unei proceduri de angajare a răspunderii disciplinare. În cazul în care se constată că există un temei suficient pentru angajarea răspunderii disciplinare, trebuie introdusă o acțiune în justiție de către o autoritate independentă sau de către un tribunal, care să garanteze un tratament echitabil și care să ofere și judecătorului care face obiectul reclamației ocazia de a se apăra în justiție în mod corespunzător. În situația în care o astfel de autoritate nu este o instanță de judecată, membrii acesteia trebuie numiți de către o autoritate independentă, alcătuită în majoritate de persoane din sistemul judiciar, care să fie alese în postura respectivă în mod democratic. Oricare ar fi entitatea care introduce acțiunea în justiție, statutul trebuie să prevadă dreptul de acțiune în instanță. Sancțiunile prevăzute în statutul în vigoare și care pot fi aplicate de către autoritatea disciplinară trebuie definite în mod clar și trebuie aplicate într-un mod care să fie proporțional cu gravitatea abaterii.

SECȚIUNEA A 2-A ANALIZA FAPTELOR CARE CONSTITUIE ÎNCĂLCĂRI ALE DEONTOLOGIEI PROFESIONALE ȘI MODUL DE ABORDARE A ACESTOR ÎNCĂLCĂRI

Pentru a oferi informații de fond, vom începe prin a face un sumar al eforturilor pe care le-a întreprins CSM pentru elaborarea unui cod deontologic pentru magistrați – sau pentru judecători și procurori. Eforturile făcute inițial au culminat în luna aprilie a anului 2004, când a fost adoptat un Cod deontologic al magistratului, care includea 26 articole separate, structurate pe șapte capitole, cu un total de aproximativ 5,5 pagini. Acest cod va fi denumit în continuare „Codul 2004”. Un al doilea efort făcut în sensul respectiv s-a finalizat la începutul anului 2005 printr-un "Cod deontologic al judecătorilor și procurorilor", care includea 23 articole separate, structurate pe aceleași capitole generale. Acest cod va fi denumit în continuare „Codul 2005”. Diferența, constatată la majoritatea titlurilor de secțiuni din Codul 2005, este aceea că termenii *judecător* și *procuror* înlocuiesc cuvântul *magistrat*. În plus, prin comparație, Codul 2005 are numai 3,5 pagini, ceea ce constituie o reducere substanțială față de volumul textului Codului 2004. O altă diferență semnificativă constă în faptul că anumite prevederi care fuseseră incluse în Codul 2004 nu au mai fost incluse în Codul 2005.

În momentul în care CSM s-a angajat să urmeze prevederile enunțate în Opinie, nu a comunicat acest lucru în mod oficial și public. Pentru înțelesul analizei de față, presupunem că angajamentul respectiv a fost de ordin general. În lumina acestui angajament de ordin general de respectare a principiilor formulate în Opinie, analiza de față se concentrează pe, și încearcă să ofere CSM, îndrumare cu privire trei aspecte: în primul rând, asupra unei întrebări *specifice*: cum ar trebui să abordeze CSM încălcările Codului deontologic de către judecătorii și procurorii din România, în lumina deciziei sale de a aplica principiile formulate în cadrul Opiniei? În al doilea rând, există și o întrebare de *ordin general*: în ce măsură sunt prevederile deontologice din oricare dintre cele două coduri incluse și în alte legi și/sau reglementări care reglementează sistemul judiciar și, în cazul în care sunt incluse, în ce măsură constituie răspunderea disciplinară un rezultat al nerespectării acestora? În al treilea rând, există câteva recomandări pe care CSM ar trebui să le aibă în vedere în momentul în care va elabora o procedură coerentă, pe baza căreia să abordeze încălcările Codului deontologic, inclusiv pe cele care implică și sancțiuni disciplinare.²

---

² Trebuie remarcat aici faptul că România este una dintre puținele țări europene care au adoptat o listă definitivă de încălcări „secundare” ale legislației, care pot surveni în cursul activităților profesionale curente ale judecătorilor și procurorilor. Un Raport privitor la conduită și deontologie în sistemul judiciar întocmit în 2006 de către Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare enumeră 16 țări care au răspuns la un chestionar privind practicile disciplinare. Printre cele 16 țări, se numără și România, alături de Finlanda, Ungaria, Belgia, Franța, Irlanda, Cipru, Germania, Danemarca, Letonia, Spania, Suedia, Polonia, Olanda, Anglia/Țara Galilor și Italia. Dintre cele 16, numai patru – România, Letonia, Spania și Olanda – au declarat că au adoptat o listă clară cu abaterile disciplinare. Prin contrast, Germania are o singură prevedere referitoare la “abuzuri în serviciu,” care este aplicată pentru a se stabili dacă s-a produs o abatere care poate fi considerată a fi abatere disciplinară și dacă

A. **ÎNTREBARE SPECIFICĂ:** Această întrebare a fost formulată de CSM, pe baza presupunerii că - angajându-se să pună în aplicare principiile formulate în Opinie, CSM a fost împiedicat astfel să impună sancțiuni disciplinare pentru încălcări ale prevederilor Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor din anul 2005 („Codul 2005”). Opinia noastră este că această presupunere a fost eronată. Opinia nu solicită nici unui stat membru sau posibil stat membru să adopte o asemenea abordare. Așa cum se precizează și mai sus la *Sub-sectiunea a, Ce tip de conduită justifică răspunderea disciplinară, din cadrul Secțiunii C, Răspunderea disciplinară*, deși Opinia prevede că trebuie făcută o diferență între încălcarea standardelor deontologice profesionale și abaterile care pot justifica impunerea unor sancțiuni disciplinare, se remarcă de asemenea că modurile de abordare diferă de la un stat la altul. În loc să impună o obligație, Opinia lasă la latitudinea fiecărui stat această precizare, fiecare stat trebuind „[...] să specifice prin lege care anume tipuri de conduită pot constitui temei pentru introducerea unei acțiuni disciplinare.” Interpretarea pe care o dăm noi Opiniei este aceea că - de fapt - CSM poate impune sancțiuni disciplinare pentru încălcări ale standardelor deontologice în cadrul propriului său Cod Deontologic, în cazul în care se ajunge la concluzia că această măsură este adecvată și necesară. De fapt, România nu este singurul stat care leagă încălcarea normelor deontologice de realizarea evaluării propriilor judecători și procurori și de impunerea unor sancțiuni asupra acestora. Rezultatele sondajului realizat în anul 2006 de către Rețeaua Europeană a Consiliilor Judiciare referitor la conduita judiciară / deontologie indică faptul că în Belgia, Letonia, Germania, Franța și Olanda încălcările codurilor deontologice sunt legate de evaluările profesionale și că pot exista urmări negative.

Aparent, CSM a adoptat inițial această poziție în momentul în care a elaborat primul Cod deontologic. Alineatele 1 și 2 ale articolului 2 al Codului 2004 prevăd un standard rezonabil care se referă la flexibilitatea aplicării acestor prevederi:

§ 1: Respectarea standardelor deontologice în maniera prevăzută de către Codul deontologic va fi evaluată de către organe competente, abilitate prin lege.

§ 2: Încălcarea regulamentului deontologic poate avea drept consecință aplicarea - în condițiile legii - unor sancțiuni disciplinare.”

---

se pot aplica anumite sancțiuni. O asemenea prevedere generală poate fi interpretată în foarte multe feluri, care pot fi sau pot să nu fie favorabile persoanelor din sistemul judiciar. Alte țări, cum ar fi Franța și Belgia, au prevederi generale mai pragmatice. În Franța, de pildă, Articolul 404 al Codului judiciar specifică faptul că “...orice abatere a unui judecător, care implică exercitarea îndatoririlor sale profesionale, precum și chestiuni de onoare și demnitate, poate constitui abatere disciplinară.” Din mai multe perspective, inclusiv pentru a fi imparțial față de judecătorii și procurorii împotriva cărora se pot institui diverse acțiuni de natură disciplinară, este de preferat să se dețină și să se aplice o serie de principii disciplinare sau de standarde clare de etică, mai degrabă decât o singură prevedere unică și foarte generală, care poate fi interpretată în diverse feluri.

În urma deciziei sale ulterioare de aplicare a principiilor enunțate în Opinie, în cadrul Codului 2005 CSM a renunțat la textul din alineatul 2 și a modificat în mod substanțial textul din alineatul 1 al articolului 2.

§ 1: Respectarea standardelor deontologice în maniera prevăzută de către Codul deontologic trebuie să constituie un criteriu de evaluare a eficienței și calității activităților desfășurate de judecători și procurori, precum și a integrității acestora.

§ 2: Evaluarea va fi realizată de organe autorizate, în condițiile legii.

Prin efectuarea acestei schimbări, CSM a dorit ca al său Cod deontologic să reflecte mai clar sugestia formulată în cadrul Opiniei și anume aceea că nerespectarea sau desconsiderarea standardelor de conduită profesională nu ar trebui să aibă drept consecință aplicarea unor prevederi care ar putea justifica impunerea unor sancțiuni disciplinare. De fapt, modificările reflectate în Codul 2005 erau menite să reducă posibilitatea ca nerespectarea prevederilor să ducă la impunerea unor răspunderi disciplinare. În loc de a fi supuși unei posibile aplicări a unor sancțiuni disciplinare pentru nerespectarea standardelor deontologice, judecătorii și procurorii care intră sub incidența Codului 2005 vor trebui să respecte prevederile Codului deontologic în conformitate cu criteriile care sunt utilizate pentru *„evaluarea eficienței și calității activităților desfășurate de judecători și procurori, precum și a integrității acestora”*. Mai mult decât atât, *„evaluarea va fi realizată de organe autorizate, în condițiile legii”*. În esență, concluzia este că respectarea codului trebuie adăugată criteriilor care sunt deja aplicate prin efectul legii și care sunt utilizate la evaluarea randamentului judecătorilor și procurorilor. Textele legislative existente care abordează evaluarea randamentului procurorilor și judecătorilor sunt articolele 39-41 ale Capitolului IV al Legii privind statutul judecătorilor și procurorilor („LSM”)³.

Concluzia este că intenția CSM – enunțată în alineatul 1 al articolului 2 – este aceea de a include principiul respectării codului în rândul criteriilor care trebuie avute în vedere în procesul de evaluare, așa cum este prevăzut în Capitolul IV al LSM. Criteriile existente pentru procesul respectiv includ evaluarea judecătorilor și procurorilor din punctul de vedere al „[...] eficienței, calității activității și integrității judecătorilor și procurorilor...” Dacă aceasta este intenția, atunci CSM nu a reușit să înlăture cu succes elementul răspunderii disciplinare pe motiv de nerespectare a unor principii. Într-adevăr, procedând astfel, se poate să fi sporit răspunderea pentru nerespectarea principiilor respective. În conformitate cu prevederile articolului 41, orice judecător sau procuror care primește calificativul *„nesatisfăcător”* trebuie în mod automat să urmeze cursuri speciale pe o perioadă de 3-6 luni⁴ la Institutul Național al Magistraturii (INM) și să susțină un examen. Orice judecător sau procuror care primește calificativul *„satisfăcător”* la două evaluări succesive trebuie – de asemenea – să urmeze cursuri speciale pe o perioadă de 3-6 luni la Institutul Național al

---

³ LSM – fosta Lege privind statutul magistraților, în prezent Legea privind statutul procurorilor și judecătorilor.

⁴ De obicei, acest gen de cursuri necesită câteva ore pe săptămână/lună.

Magistraturii (INM) și să susțină un examen. Un judecător sau procuror care primește două calificative „nesatisfăcător” la rând sau care nu promovează examenul în urma cursurilor specializate ale INM va fi eliberat din funcție pe motiv de incapacitate profesională. Aceste standarde sunt foarte riguroase, au la bază criteriile de performanță și vor avea consecințe serioase asupra celor care nu ating nivelurile minime impuse. În măsura în care sistemul de evaluare este administrat în mod adecvat și în care standardele sunt corect puse în aplicare, respectivul sistem va implica și o răspundere disciplinară considerabilă, cu consecințe semnificative. În cazul în care, pe de altă parte, procesul de evaluare nu este administrat în mod adecvat și în care standardele sale nu sunt puse în aplicare în mod adecvat, creând în acest fel o situație în care toți judecătorii și procurorii primesc de regulă calificativul *foarte bine* sau *bine*, atunci CSM își va fi îndeplinit *de facto* intenția sa de a elimina o legătură funcțională dintre respectarea Codului deontologic și răspunderea disciplinară.

În cazul în care intenția CSM este aceea de a cuantifica și de a introduce în mod explicit respectarea prevederilor codului în rândul cerințelor existente de evaluare a judecătorilor și procurorilor, acest fapt ar reprezenta o problemă relativ simplă. Procedurile care oferă îndrumare comisiilor de evaluare cu referire la modul de realizare a evaluărilor vor trebui modificate pentru a reflecta (i) criteriul suplimentar, și pentru a (ii) evalua oportunitatea adăugării unor niveluri diferite de respectare și nerespectare a prevederilor respectivului cod. În măsura în care astfel de proceduri de evaluare nu au fost încă pregătite, CSM poate dori să le ia în considerare pe cele care sunt prevăzute în cea de a treia secțiune a prezentei analize (mai jos).

Este posibil ca formularea articolului 2 al Codului 2005 să nu creeze o legătură între evaluarea modului în care au fost respectate prevederile codului, pe de o parte, și procesul de evaluare a performanțelor, pe de alta, așa cum este acesta prevăzut în Capitolul VI al LSM, ci să creeze mai degrabă o cerință și o procedură de evaluare separate. Dacă este adevărat, atunci CSM trebuie (i) să precizeze care este această cerință suplimentară; (ii) să descrie procesul de evaluare; (iii) să stabilească unde anume în legislația existentă ar trebui adăugată cerința respectivă, și (iv) să elaboreze modificările adecvate.

- B. ÎNTREBARE DE ORDIN GENERAL:** Separat față de procesul de evaluare, trebuie să cercetăm pe rând articolele și secțiunile Codului deontologic pentru a stabili dacă (i) oricare dintre tipurile de conduită și atitudine pe care le prescriu sau le condamnă sunt conținute și în acte legislative / reglementări referitoare la judecători și procurori, și (ii) în ce măsură respectivele legi și reglementări conferă o răspundere disciplinară specifică pentru nerespectarea acestora. În măsura în care există o asemenea suprapunere a prevederilor, intenția CSM de a respecta principiile formulate în Opinie poate necesita oricare dintre următoarele cerințe:

- a. Abrogarea oricăror prevederi din Codul 2005 care (i) se suprapun unor prevederi ale altor acte legislative și reglementări în vigoare, și (ii) introducerea răspunderii disciplinare în legătură cu acestea; sau
- b. Abrogarea (i) oricăror prevederi ale altor acte legislative care corespund unor prevederi ale Codului 2005 sau (ii) a răspunderii disciplinare legate de oricare dintre aceste prevederi.

Am analizat Legea privind organizarea judiciară (LOJ), LSM, Codul 2004 și Codul 2005. Am întocmit de asemenea două tabele comparative separate, unul pentru Codul 2004 (Anexa A) și unul pentru Codul 2005 (Anexa B). Fiecare tabel enumeră în mod individual prevederile Codului și oricare dintre prevederile legate de acestea existente și în LSM.⁵ De asemenea, fiecare tabel enumeră și toate sancțiunile disciplinare prevăzute în LSM pentru nerespectarea prevederilor respective. Unele dintre relațiile dintre aceste prevederi reflectă și posibilitatea de inversare a prevederilor respective. De exemplu, în situația în care unul dintre codurile deontologice prescrie un anumit tip de comportament sau conduită etice, LOJ sau LSM sancționează și prevede impunerea răspunderii disciplinare pentru nemanifestarea unui comportament sau conduite, prin opoziție cu comportamentul sau conduita de referință. Tabelele sunt incluse în acest document spre consultare.

Deși unele voci pot obiecta împotriva unora dintre relațiile propuse, majoritatea acestor relații consideră în mod clar că „translatările” sunt destul de exacte. Tabelele ilustrează faptul că nivelul de suprapunere a prevederilor legislative este foarte pronunțat; aproape toate prevederile din LSM și, într-o măsură mai mică, prevederile LOJ, sunt reluate și în Codurile 2004 și 2005. Mai mult decât atât, marea majoritate a acestora poate fi legată de prevederile privind răspunderea disciplinară și de sancțiunile prevăzute de articolul 100 al LSM.

În măsura în care comparațiile structurate în aceste tabele sunt suficient de exacte, răspunsul la întrebarea pusă la începutul acestei analize este acela că CSM are *deja* prevăzut un mecanism, în legislația în vigoare, prin care să fie abordate abaterile de ordin deontologic. Într-adevăr, există două astfel de mecanisme. Primul mecanism îl constituie procesul de evaluare a performanțelor profesionale, prevăzut de articolele 39-41 ale LSM, care se referă la diverse sancțiuni cu diverse grade de severitate și, după cum prevede și articolul 2 al Codului 2005, trebuie să includă și respectarea prevederilor codului respectiv, ca un criteriu de evaluare. Al doilea mecanism – care este legat de multe dintre prevederile Codului 2005 – include abaterile disciplinare prevăzute de articolul 99, precum și sancțiunile cu diverse niveluri de severitate prevăzute de articolul 100 al LSM. Recomandăm ca aceste mecanisme să fie menținute deocamdată și să fie detaliate cu descrieri ale procedurilor și criteriilor aplicabile în fiecare dintre cazurile respective. Procedurile propuse pentru abordarea abaterilor sunt prevăzute spre analiză de către CSM.

---

⁵ De asemenea, fiecare tabel face câte două referințe și la Legea privind organizarea judiciară.

În măsura în care CSM are interesul să elaboreze - într-o manieră bine structurată - anumite principii pentru procedurile, standardele și criteriile sale, atunci acesta ar trebui să le abordeze cu precauție. Nu este clar care sunt principiile procedurale - dacă există - care se adaugă celor din LSM și care sunt necesare ca instrucțiuni de lucru și îndrumare pentru comisiile de evaluare. În alineatul 5 al articolului 39, se face referire la criteriile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor; de asemenea, se remarcă faptul că aceste criterii sunt "*...prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta lege...*" Până la ora actuală, criteriile respective nu au fost formulate clar. În alineatul 6 al articolului 39, se indică faptul că "*...regulamentul privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor și procurorilor se aprobă prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii.*" Având în vedere numeroasele responsabilități considerabile care revin CSM, acesta nu a încheiat încă procesul de definire a acestei proceduri. În cursul perioadei de interimat, comisiile de evaluare au utilizat o formă învechită de înregistrare a constatărilor lor.

- C. **RECOMANDĂRI:** După cum remarcam și mai sus, deși există un cadru general de abordare a abaterilor disciplinare, nu există proceduri clare în acest sens. Legea privind Consiliul Superior al Magistraturii (LCSM) este doar parțial utilă în acest sens, prin aceea că prevede unele elemente ale procesului de evaluare. Alineatul 3 al Articolului 30 al LCSM prevede că CSM "*...asigură respectarea legii și a criteriilor de competență și etică profesională în desfășurarea carierei profesionale a judecătorilor și procurorilor*". Alineatul 1f al articolului 36 prevede că CSM trebuie să numească comisiile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor, în conformitate cu prevederile legii. Alineatul 1 al articolului 38 prevede obligația CSM de a adopta "*...Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor, ...Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești, precum și alte regulamente și hotărâri prevăzute de Legea nr. 303/2004, republicată, privind statutul judecătorilor și procurorilor și de Legea nr. 304/2004, republicată, privind organizarea judiciară*" (cu accent pe aceasta din urmă). Avându-se în vedere lipsa unui proces detaliat, propunem următorul cadru pentru modul în care un sistem poate aborda chestiunile de ordin deontologic. Aceste recomandări trec dincolo de o simplă descriere a modului de abordare a abaterilor de natură deontologică.
- a. **PROPUNERE DE PROCEDURĂ DE EVALUARE:** Începem prin a presupune că articolul 2 al Codului 2005 anticipează că respectarea prevederilor codului va constitui un criteriu în cadrul procedurii existente, conform căruia CSM trebuie să evalueze în mod regulat eficiența, calitatea și integritatea activității judecătorilor și procurorilor. Judecătorii și procurorii trebuie evaluați în conformitate cu prevederile articolului 39 al LSM, pe baza unor criterii de

performanță care trebuie definite în mod structurat⁶ precum și pe baza respectării de către aceștia a prevederilor codului deontologic. Evaluarea trebuie realizată după cel de-al doilea an în funcția respectivă și, ulterior, la trei ani, pe toată durata mandatului încredințat. CSM poate să aibă în vedere și autorizarea unor evaluări speciale la recomandarea colegiului de conducere al unei instanțe sau al parchetului, în situația în care există dovezi clare ale unei abateri deontologice grave care nu poate suferi amânare până la organizarea următoarelor evaluări. De vreme ce CSM nu a elaborat până în prezent nici o reglementare oficială referitoare la realizarea evaluărilor, propunem următoarele:

b. PROCEDURA DE DEPUNERE A UNEI RECLAMAȚII REFERITOARE LA ÎNCĂLCAREA PREVEDERILOR DEONTOLOGICE: Nu este clar dacă CSM a instituit o procedură națională care să prevadă un proces realizat în mod organizat și standardizat, pe baza căruia să se prezinte în scris în mod oficial reclamațiile referitoare la presupuse abateri de la Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor. O astfel de procedură a fost sau este în curs de a fi instituită cu rezultate utile în câteva sisteme judiciare⁷ și noi recomandăm punerea acestora în aplicare și în România. Pregătirea pentru punerea în aplicare a unui astfel de proces implică următoarele etape:

1. **REGULILE:** Prima etapă este aceea de a elabora un set de reguli care să reglementeze modul de redactare și depunere a reclamațiilor împotriva judecătorilor și procurorilor. Reglementările trebuie să ofere îndrumări referitoare la modul în care trebuie depusă o reclamație, inclusiv subiecte cum ar fi următoarele:
  - a. Momentul în care poate fi utilizată procedura de depunere a reclamației;
    - i. Ce persoană poate face obiectul unei reclamații;
    - ii. Ce fapt poate face obiectul unei reclamații;
    - iii. Termenele impuse pentru depunerea reclamațiilor;

---

⁶ În alineatul 5 al articolului 39, se indică faptul că "...Criteriile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor sunt prevăzute în anexa care face parte integrantă din prezenta lege." Nu a fost încă elaborată o asemenea anexă.

⁷ Spre exemplu, Regatul Hașemit al Iordaniei se află acum în etapa de modificare a procedurii de introducere a plângerilor penale, pentru a include și cerința ca toate reclamațiile să fie prezentate mai degrabă unei singure surse, decât mai multor surse, care au primit reclamațiile respective în mod tradițional. În Anglia, există un Oficiu Independent pentru Reclamații împotriva Judecătorilor și Procurorilor și există și o pagină de Internet cu îndrumări pentru cei care doresc să depună o reclamație, precum și alte instrucțiuni. Adresa este înscrisă mai jos. În luna martie a anului 2006, guvernul Serbiei a adoptat o strategie de reformă judiciară care include și necesitatea reformulării modului în care se depun și prelucrează reclamațiile împotriva judecătorilor. <http://www.judicialcomplaints.gov.uk/complaints/complaints.htm>.

- iv. Scopurile pentru care nu poate fi utilizată procedura;⁸ și
  - v. Faptele care constituie abuzuri față de procedură.⁹
- b. Modul de depunere a unei reclamații
- i. Formularul de reclamație;
  - ii. Întocmirea unei prezentări a faptelor;
  - iii. Semnătura și angajamentul de veridicitate, precum și o descriere a ceea ce implică acestea, inclusiv posibilitatea de asumare a responsabilității pentru declarații mincinoase sau acuzațiile care sunt formulate ca rezultat al cercetărilor; și
  - iv. Locul unde trebuie depusă reclamația.

De asemenea, regulamentul trebuie să precizeze și care este procedura prin care vor fi analizate reclamațiile, care sunt rezultatele posibile, cum ar fi demiterea, acțiunile corective, numirea unei comisii speciale de investigație, care – după caz - să cerceteze în continuare problema respectivă, precum și aducerea la cunoștință a măsurilor luate de organul de investigație. De asemenea, regulile trebuie să descrie drepturile pe care le au persoanele împotriva cărora se formulează

---

⁸ Spre exemplu, principiile de depunere a unei reclamații pot să prevadă și faptul că acestea nu pot fi utilizate ca modalitate de (i) solicitare de casare a unei hotărâri judecătorești sau a unei decizii formulate de judecător într-un anumit dosar; reclamantul trebuie să urmeze procedura oficială stabilită pentru introducerea unui apel sau recurs împotriva unei astfel de hotărâri sau decizii judecătorești; (ii) forțarea unui judecător să emită o hotărâre într-un anumit dosar care a fost pe rol pentru o perioadă foarte mare de timp; (iii) solicitarea de recuzare a unui anumit judecător față de judecarea unui anumit dosar sau solicitarea de reîncredințare a dosarului unui anumit judecător; (iv) hărțuirea și/sau amenințarea unui judecător sau procuror pe baza unei hotărâri cu care reclamantul nu a fost de acord, sau (v) formularea unei reclamații împotriva conduitei sau tratamentului de către un membru al personalului nejudiciar. Reglementările trebuie elaborate atent, pentru a se asigura că persoanele care au reclamații întemeiate nu sunt intimidat.

⁹ Vor exista întotdeauna reclamații referitoare la diverse probleme sau plângeri care sunt jignitoare, repetitive, n serioase, nefondate sau care hărțuiesc un angajat al sistemului judiciar, sau orice combinație a acestor caracteristici care, după opinia comisiei de analiză, pot constitui un abuz față de procedura de reclamație. Principiile publice care reglementează procedura de reclamație trebuie să informeze posibili reclamanti în legătură cu asemenea abuzuri și să prevadă anumite avertismente adecvate. În momentul în care un reclamant insistă în a depune asemenea plângeri nefondate, comisia de analiză trebuie să-și rezerve dreptul de a emite un ordin prin care să justifice în scris motivul pentru care dreptul de depunere a unor alte plângeri nu ar trebui restricționat sau suspendat. În cazul în care reclamantul nu reacționează sau în cazul în care comisia de analiză constată că răspunsul reclamantului este inadecvat, atunci respectiva comisie poate impune anumite condiții restrictive referitoare la utilizarea de către reclamant a procedurii de reclamație. Procedura de introducere a reclamațiilor trebuie să ofere și opțiunea solicitării de către reclamant ca CSM să analizeze sau să retragă orice restricții impuse de către comisia de analiză.

respectivă reclamații. Regulamentul trebuie să prevadă și căile de atac, în situația în care reclamantul nu este mulțumit de măsurile pe care le ia organul desemnat în acest sens. Regulamentul trebuie să specifice și momentul în care decizia rămâne definitivă. În fine, regulamentul trebuie să abordeze și problema confidențialității.

O dată ce regulamentul a fost elaborat și analizat, o dată ce au fost realizate și formularele de reclamație și a fost formulată și o explicație ușor de înțeles a procedurii de depunere a reclamației, acestea ar trebui puse la dispoziția publicului, pentru o scurtă perioadă de timp, pentru analiză și comentarii. În urma perioadei dedicate comentariilor și după realizarea modificărilor finale, acestea trebuie aprobate de către CSM și trebuie puse la dispoziție într-un pachet de formulare tuturor instituțiilor din cadrul sistemului judiciar. Acest pachet trebuie publicat și pe paginile de Internet ale CSM și ale tuturor celorlalte instanțe și parchete, de unde să poată fi descărcate local, existând și opțiunea de completare a formularului *on-line*. Pentru instanțele și parchetele care nu au pagini de Internet, acest pachet ar trebui să existe și în format tipărit. Toate instanțele de judecată și, în măsura posibilităților, și parchetele, în special cele din comunități mai mici și mai îndepărtate, trebuie să fie deschise cel puțin o dată pe săptămână și să ofere cetățenilor posibilitatea de a înregistra reclamații formulate nemijlocit de diverse persoane prin intermediul pachetelor în format tipărit menționate mai sus. De asemenea, Codul deontologic trebuie inclus în aceste pachete, indiferent dacă sunt tipărite sau în format electronic.

Prin modul în care este structurat, formularul trebuie să solicite celor care pretind a fi fost nedreptățiți ca o consecință a unei abateri judiciare să certifice reclamația respectivă prin înscrierea semnăturii lor la sfârșitul formularului, pentru a confirma veridicitatea afirmațiilor lor. Acest fapt nu constituie o obligație care să angajeze răspunderea juridică conform legislației românești și pot exista persoane care nu vor ezita să semneze chiar și dacă afirmațiile lor sunt false sau constituie exagerări clare. Totuși, pentru majoritatea reclamanților, conștiința acestei cerințe a certificării prin semnătură poate diminua posibilitatea de depunere a unor reclamații nereserioase și iresponsabile. În acest mod, persoanele care doresc să întocmească și să depună reclamații vor ezita și vor manifesta o mai mare grijă în modul în care își formulează acuzațiile împotriva angajaților instanțelor și parchetelor.¹⁰

---

¹⁰ În cazul în care membrii CSM sunt reticenți la a include o cerință de certificare, se poate renunța la aceasta. Cu toate acestea, formularul aferent ar trebui să includă cel puțin o cerință ca reclamantul să semneze cu numele său adevărat.

- c. **EVIDENȚA RECLAMAȚILOR PRIVIND ABATERILE DISCIPLINARE ALE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR:** Articolul 34 din LCSM solicită CSM să întocmească și să țină evidențe personale ale judecătorilor și procurorilor. O dată ce s-a instituit o procedură de formulare a unor reclamații oficiale, această funcțiune de ținere a evidențelor ar trebui să includă și păstrarea unei baze de date confidențiale a tuturor reclamațiilor privind abaterile judiciare referitoare la încălcări ale prevederilor codurilor deontologice care au fost depuse la CSM și au fost prelucrate de către acesta, inclusiv decizia finală care s-a luat vizavi de reclamația respectivă. Această bază de date ar trebui să fie accesibilă numai persoanelor care sunt autorizate în mod specific să execute evaluările de deontologie a judecătorilor și procurorilor – posibil ale inspectorilor care studiază situațiile din instanțe și parchete. Procedurile care - în cele din urmă - sunt elaborate pentru a reglementa procedura de evaluare trebuie să prevadă faptul că utilizarea informațiilor confidențiale din baza de date este limitată la persoanele care le utilizează pentru a evalua judecătoria și procurorii numai pentru scopul de a susține discuții constructive și consultative pe marginea analizei respective. În cazul în care baza de date, o dată ce a fost realizată și operaționalizată, este întreținută cu consecvență pe baza unor standarde adecvate de control al calității, atunci aceasta va avea potențialul de a deveni - în timp - un mijloc funcțional de informare, utilizat în cadrul procesului de evaluare. Ori de câte ori un judecător sau un procuror devine obiectul unei analize de evaluare, persoana oficială care se ocupă de evaluarea respectivă va putea verifica baza de date și va putea întocmi un sumar de raport al tuturor reclamațiilor care au fost depuse împotriva persoanei care face obiectul interviului respectiv. Acest raport va fi utilizat ca bază pentru analiza modului în care subiectul analizei a respectat standardele deontologice prevăzute în Cod. În cazul în care, în perioada de trei ani dintre evaluări, nu există reclamații înregistrate în baza de date, segmentul dedicat deontologiei în analiza de evaluare ar trebui să fie relativ scurt, cu excepția situației în care colegiul de conducere al instanței sau parchetului respectiv deține din alte surse dovezi referitoare la nerespectarea unor prevederi, cum ar fi alți judecători sau angajați ai instanței. Baza de date trebuie să fie utilă CSM pentru identificarea judecătorilor și procurorilor care au nevoie de asistență pentru soluționarea unor probleme, în cazul în care primesc reclamații repetate de la mai multe persoane într-un anumit interval de timp.
- d. **PROTECȚIA JUDICIARĂ:** Un sistem de depunere a reclamațiilor care să aibă la bază reglementări și proceduri standard care să fie puse în aplicare în mod uniform și consecvent în toată țara poate avea drept consecință atât formularea de reclamații, cât și deschiderea unor dosare civile pe baza daunelor provocate în mod involuntar ca urmare a unor erori judiciare (din partea procurorilor sau a judecătorilor) în îndeplinirea funcțiilor oficiale care le revin. Judecătoria și procurorii sunt și ei ființe umane supuse greșelii, și - prin natura activităților specifice judecătorilor și procurorilor - erorile comise ocazional vor avea drept

consecință consecințe neintenționate dar păgubitoare. În măsura în care CSM instituie un model național (bazat pe o regulă) pentru acceptarea și analizarea reclamațiilor formulate împotriva unor activități ale judecătorilor și procurorilor, și ale unor acte de conduită și atitudine, așa cum sunt acestea specificate în Codul deontologic, acesta poate să prevadă și anumite mijloace prin care judecătorii și procurorii (care, în exercitarea funcțiilor oficiale care le revin, comit anumite erori involuntare care au drept consecință pagube față de justițiabili și care pot fi și demonstrate ca atare) să beneficieze și de o anumită formă de sprijin din partea statului în aceste situații, în cazul în care, spre exemplu, un justițiabil deschide o acțiune civilă sau penală împotriva lor.

Chiar dacă – prin legislația românească – răspunderea civilă este transferată statului în atare cazuri, pot exista situații în care judecătorii și procurorii citați în anumite cauze necesită asistență juridică pentru întocmirea documentelor necesare în instanță și pentru a putea argumenta că reclamațiile formulate împotriva lor ar trebui desființate pentru incompetență sau pentru alte motive. Mai pot exista și situații în care magistrații, acționând în calitate de oficialități, solicită asistență juridică în acțiunile introduse împotriva lor în instanță de către angajați ai instanței care s-au retras sau pensionat sau care încă lucrează ori care vor lucra în instanță, pe motive cum ar fi discriminarea la locul de muncă, hărțuirea și alte abateri care pot surveni în cadrul angajării respective. Pe lângă dosarele în care dovezile sugerează abateri deliberate sau neglijență gravă, CSM poate fi obligat – în baza mandatului său de „protecție generală” – să ofere asistență juridică magistraților în cauză. Astfel de asistență juridică poate fi furnizată la cerere și – sub rezerva aprobării de către CSM – de către avocați angajați în sistemul de stat.¹¹ Ca alternativă, CSM poate finanța o parte din prima aferență asigurării pentru răspundere personală, presupunând că există această opțiune pentru magistrații români. CSM, în baza mandatului general care îi revine, așa cum se specifică în alineatul 1 al articolului 30 LCSM și în alineatul 1 al articolului 75 al LSM pentru protecția judecătorilor, trebuie să aibă în vedere furnizarea unei anumite forme de protecție în schimbul asumării riscurilor profesionale pe care le implică funcțiile de judecător și procuror. Mai mult decât atât, angajamentul CSM de a respecta principiile formulate în Opinia CCJE îl obligă pe acesta și la respectarea concluziei specifice enunțată în paragraful 57: “Concluzia CCJE este aceea că judecătorii

---

¹¹ Spre exemplu, în instanțele federale din Statele Unite ale Americii, reclamațiile depuse împotriva judecătorilor sau a altor persoane oficiale din cadrul instanțelor împotriva unor măsuri sau activități pe care acestea le întreprind în virtutea mandatului lor oficial, au drept consecință dreptul judecătorilor reclamați de a fi reprezentați de avocați ai *United States Attorneys Office* – Corpul Avocaților din Sistemul de Stat american. Aceștia sunt avocați sau procurori din structurile de stat care în mod normal funcționează ca avocați sau procurori în dosare civile și penale în care Statul se constituie ca parte. Aceștia nu sunt nici numiți de către judecător și nici nu reprezintă organizații de asistență judiciară.

nu trebuie să se expună, în ceea ce privește intenția de exercitare a funcțiilor judiciare, nici unei răspunderi personale, chiar și prin decontarea de către stat, cu excepția situațiilor de abatere deliberată.”

O întrebare deschisă este aceea dacă CSM – prin intermediul statului – ar trebui să aibă și sarcina furnizării de asistență juridică judecătorilor și procurorilor în alte situații în care îndrumarea în cadrul legislației actuale este redusă sau inexistentă. Ca exemple, menționăm următoarele:

1. Este CSM obligat să ofere asistență sau finanțare în situația în care un judecător sau procuror este citat ca parte înaintea unei secții a CSM pentru o audiere pe motive disciplinare? Articolul 47 din LCSM prevede că pârâtul poate fi reprezentat de către un judecător, procuror sau avocat. Deși acestea constituie audieri judiciare, spre deosebire de cele administrative,¹² reprezentarea părții în cauză este opțională.¹³ Noi recomandăm ca pârâtul, în cazul în care este reprezentat, să aibă responsabilitatea oricăror cheltuieli și costuri asociate asistenței juridice care îi este oferită, în cazul în care acuzațiile privind abaterile disciplinare se dovedesc a fi adevărate. Ca alternativă, în cazul în care acuzațiile sunt respinse, recomandăm ca CSM să deconteze pârâtului toate cheltuielile și costurile aferente. În cazul în care constatările reduc suma cheltuielilor disciplinare, pârâtul și CSM pot ajunge la un acord de partajare a costurilor.
2. Este CSM obligat să ofere asistență sau finanțare în situația în care un judecător sau procuror dorește să introducă o acțiune în justiție împotriva CSM, acuzându-l pe acesta de susținere și protecție inadecvate în conformitate cu legislația aplicabilă? Recomandăm ca pârâtul, optând pentru introducerea unei acțiuni în instanță împotriva statului, să aibă responsabilitatea obținerii și achitării costurilor aferente unui avocat. Se presupune că o acțiune de acest gen poate implica și solicitarea unui deviz.
3. Este CSM obligat să ofere asistență sau finanțare a onorariilor avocaților în situația în care un judecător sau procuror este acuzat de încălcarea legislației penale? Nu recomandăm acest lucru.

---

¹² A se vedea alineatul 2 al articolului 134 al Constituției României.

¹³ În alineatul a) al articolului 39, se indică faptul că *“...regulamentul privind evaluarea activității profesionale a judecătorilor și procurorilor se aprobă prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii”*. Câteva alte țări oferă și ele această opțiune. Spre exemplu, în Ungaria, un judecător acuzat deține dreptul discreționar de a solicita asistență din partea unui alt judecător sau consultant. În Germania, Danemarca, Irlanda, Franța și Italia există dreptul de reprezentare în acțiunile în justiție, însă nu este clar care dintre ele oferă acest gen de asistență pe cheltuiala statului.

Cu toate acestea, în cazul în care acuzațiile de încălcare a legislației penale se referă la acțiunile întreprinse de un magistrat în funcția oficială pe care o are și dacă urmare introducerii acțiunii acuzațiile sunt respinse, atunci CSM poate avea în vedere utilizarea autorității discreționare pe care o are pentru decontarea tuturor sau unor cheltuieli(lor) făcute de pârât pentru apărare.

4. Este CSM obligat să ofere asistență sau finanțare a onorariilor avocaților în situația în care un judecător sau procuror este acuzat de abateri comise cu bună știință sau de încălcarea îndatoririlor și obligațiilor care îi revin în baza mandatului său oficial? Să presupunem, spre exemplu, că un reclamant are câștig de cauză într-o cauză civilă deschisă împotriva statului pentru o abatere intenționată a unui magistrat, care nu și-a respectat responsabilitățile oficiale, și că instanța decide că reclamantul trebuie să fie despăgubit, ceea ce constituie o consecință directă a abaterii respective. Să mai presupunem și că statul, invocând această abatere intenționată, încearcă să-și recupereze pierderile de la magistratul aflat în culpă. Nu considerăm că CSM este obligat să ofere reprezentare juridică sau financiară în nici una dintre aceste situații.
- e. **CERINȚE DE CALIFICARE ȘI INSTRUIRE A EVALUATORILOR PENTRU JUDECĂTORI ȘI PROCURORI:** După cum menționam mai sus, presupunem din formularea secțiunii 1 a articolului 2 că evaluarea modului de respectare a Codului 2005 de către judecători și procurori va fi inclusă în procedura de evaluare a performanțelor generale, la care se face referire în articolul 39 al LSM. Aceste evaluări de performanță trebuie realizate de către comisii care trebuie să includă pe conducătorul biroului respectiv și doi membri ai colegiului de conducere. Aceste comisii alcătuite din trei membri, având în vedere sancțiunile substanțiale aplicate în situația obținerii calificativelor *satisfăcător* și, respectiv, *nesatisfăcător*, exercită o putere semnificativă asupra situației profesionale și asupra perspectivelor de promovare a judecătorilor și procurorilor. Prin urmare, este esențial ca acești membri să fie evaluați cu grijă și să fie de asemenea pregătiți pentru îndeplinirea acestei funcții importante. La modul ideal, membrii comisiei trebuie să fie dintre cei mai maturi, competenți, obiectivi, stabili din punct de vedere emoțional și respectați judecători și procurori, pe care toți colegii acestora să îi stimeze. Pentru a se asigura că membrii comisiei sunt bine pregătiți, instruiți și calificați pentru îndeplinirea acestor responsabilități, recomandăm ca CSM să autorizeze INM să susțină un curs de instruire de 2-3 săptămâni, cu o programă bine stabilită, pentru viitorii membri ai acestor comisii.¹⁴ Fondurile necesare pentru pregătirea și finanțarea

---

¹⁴ Cursul de instruire ar trebui să fie structurat pe grupe de cel mult 20 de participanți și ar trebui să prezinte un mare grad de interactivitate, bazându-se mai degrabă pe principiile educației pentru

acestor cursuri de instruire pot fi asigurate prin contribuții din partea comunității internaționale de finanțatori. Cu toate acestea, în etapa de interimat, avându-se în vedere constrângerile legate de resurse, gradul actual de încărcare a INM, precum și numărul mare de evaluatori care au nevoie de aceste cursuri de instruire, poate fi necesară o abordare mai economică. În acest sens, vă sugerăm câteva opțiuni, fiecare dintre ele putând fi utilizată individual sau putând fi coroborată cu celelalte. În măsura în care resursele pentru elaborarea unor astfel de materiale sunt limitate, recomandăm ca CSM să aibă în vedere abordarea mai multor finanțatori din cadrul comunității internaționale, pentru a asigura resursele financiare necesare.

1. Opțiunea nr. 1: recomandăm elaborarea unui manual sau ghid elementar al evaluatorului, care să abordeze diferitele elemente ale procesului de evaluare. Manualul trebuie să aibă la început un capitol care să explice evaluatorilor rolul pe care îl au, scopul procedurii de evaluare și care să schițeze diferitele etape ale procesului de evaluare. De asemenea, manualul ar trebui să includă un capitol aparte sau o secțiune care să explice procedura de evaluare noilor magistrați, care sunt supuși primei analize din cariera lor, oferindu-le și sugestii și exemple referitoare la modul de reducere a tensiunii create în astfel de situații și la modalitățile de creare a unui context consultativ, și nu advers, pentru analiza respectivă. De asemenea, manualul trebuie să prezinte domeniile de performanță care trebuie incluse în analiza respectivă, o dată ce criteriile oficiale au fost elaborate. Manualul ar trebui să conțină și o secțiune „didactică” pe care evaluatorii o pot utiliza pentru a explica magistraților supuși analizei domeniile în care aceștia pot înregistra deficiențe și tipul de asistență disponibilă pentru îmbunătățirea performanțelor în domeniile respective. Manualul trebuie să ofere exemple de abordare a unor chestiuni mai „delicate” care pot surveni în cursul unei analize. Pentru a veni în sprijinul magistraților care trebuie să se pregătească pentru procedura de evaluare, CSM poate

---

adulți decât pe principiile specifice prelegerilor. Programa cursului ar trebui să includă sesiuni de lucru care să ofere membrilor comisiei calitățile necesare pentru (i) realizarea unor evaluări constructive, care să se concentreze pe identificarea domeniilor în care este nevoie de îmbunătățiri; (ii) realizarea unor planuri de dezvoltare individuale cu scopuri și obiective clare, precum și stabilirea unui grafic al termenelor pentru îndeplinirea acestora; și (iii) îndeplinirea rolului de instructori și mentori propriu-ziși pentru cei pe care îi evaluează. În cazul în care se dorește succesul acestui sistem de evaluare, ar trebui reduse la minimum elementele negative ale procedurii în sine. Cursul de instruire ar trebui să includă și o secțiune de tip „interpretare de rol” și simulări, în cadrul căreia participanții să se implice în anumite pseudo-sesiuni de evaluare care să îi determine să abordeze chestiuni delicate și confidențiale, inclusiv reclamații referitoare la încălcări grave ale codurilor de etică. Cursul de formare trebuie să se finalizeze cu o examinare care să includă și o evaluare înregistrată pe bandă video și care să fie analizată critic de către participanții la program, sub supravegherea formatorului.

avea în vedere și elaborarea unei broșuri care să descrie întreaga procedură de evaluare, să precizeze domeniile pe care trebuie să le abordeze evaluarea și rezultatele care trebuie obținute. Toți magistrații trebuie să primească un exemplar al acestei broșuri.

2. Opțiunea nr. 2: Pe lângă manual, sau în loc de manual, CSM poate avea în vedere și elaborarea unui curs *on-line* cu durata de trei ore care – în esență – să fie dedicat aceluiași material, însă care să fie interactiv, permițând CSM să evalueze modul în care evaluatorii înțeleg procedura și rolul pe care îl joacă ei în cadrul acesteia. Viitorilor (posibililor) evaluatori trebuie să li se solicite să urmeze aceste cursuri. Cursul ar putea fi structurat, sub rezerva aprobării CSM, pe mai multe niveluri, iar trecerea de la un nivel la altul ar trebui să fie condiționată de obținerea unui punctaj de promovare, stabilit prin analiză la încheierea fiecărui nivel.
3. Opțiunea nr. 3: INM sau un contractor ar putea să pregătească un curs de „formare a formatorilor” de 3-5 zile în cadrul căruia magistrații selecționați să fie instruiți pentru a putea susține un curs de 1 zi pentru evaluatori, în instanțele regionale. Sarcina INM ar fi minimă, la fel și costurile de administrare a acestui program. Acest curs de 1 zi ar trebui să abordeze în mod sumar subiectele din manual și toți participanții ar trebui să primească un exemplar.

- f. **FORMARE PENTRU JUDECĂTORI ȘI PROCURORI ÎN DOMENIUL DEONTOLOGIEI:** Alineatul 2 al articolului 38 prevede solicitarea ca CSM să publice Codul deontologic, presupunându-se probabil că astfel judecătorilor și procurorilor li se vor distribui exemplare ale acestuia, astfel încât aceștia să-și cunoască responsabilitățile care le revin. Articolul 35 al LSM conține anumite prevederi ambițioase referitoare la instruirea permanentă a tuturor judecătorilor și procurorilor în mai multe domenii, inclusiv în ceea ce privește „normele deontologice”. La articolul 37, li se solicită judecătorilor și procurorilor să participe la programe finanțate de INM sau la alte programe, cel puțin o dată la trei ani. În plus, articolul 38 prevede că în instanțe și parchete trebuie organizate periodic astfel de programe de instruire. Recomandăm ca această cerință referitoare la formare să fie mai accentuată în domeniile deontologiei și responsabilității profesionale, prin includerea obligației anuale în acest sens pentru judecători și procurori. În baza acestei exigențe sporite, judecătorii și procurorii ar trebui să urmeze anual echivalentul a patru ore de curs în domeniul deontologiei și responsabilității profesionale. Acest curs poate fi susținut în cadrul altor cursuri organizate la nivelul instanțelor și parchetelor locale sau în cadrul unor întâlniri regionale ale judecătorilor și procurorilor. Ca alternativă, cursul respectiv se poate afișa și pe Internet sau poate fi lecturat în cadrul unor întâlniri anuale. Participarea la fiecare astfel de curs trebuie

înregistrată și pentru fiecare judecător și procuror CSM trebuie să țină evidențe separate. Aceste evidențe trebuie puse la dispoziția comisiei de evaluare.

- g. NATURA ȘI SPIRITUL SECȚIUNII DEONTOLOGICE A EVALUĂRII:** Recomandăm ca, pe măsură ce sunt elaborate criteriile de evaluare a activității profesionale a judecătorilor și procurorilor, acestea să prevadă și ca secțiunea dedicată respectării prevederilor deontologice să fie realizată într-o manieră pozitivă și constructivă. Persoana care este supusă evaluării, în momentul în care se discută conduita din punct de vedere deontologic, trebuie să „simtă” faptul că analiza este menită să o ajute să se dezvolte profesional pentru a funcționa cu mai multă eficiență, pentru a oferi servicii mai bune și, în general, pentru a îmbunătăți imaginea publică a sistemului judiciar.¹⁵ Vor exista și situații în care comisia de evaluare poate deține dovezi care să indice încălcări sau abateri grave de la standardele deontologice. În cadrul unor astfel de sesiuni, unde există posibilitatea unor consecințe serioase care rezultă din cadrul evaluării, CSM poate să impună o cerință ca interviul de evaluare să fie înregistrat electronic pentru a fi pus la dosarul judecătorului sau procurorului respectiv.
- h. SANȚIUNI PROPUSE:** Este de presupus că marea majoritatea a evaluărilor performanțelor profesionale realizate de către comisii nu vor avea drept consecință necesitatea impunerii unor sancțiuni pentru încălcări ale prevederilor codurilor deontologice. În conformitate cu prevederile articolului 41 al LSM, judecătorii și procurorii care primesc calificativul „*nesatisfăcător*” sau calificativul „*satisfăcător*” de două ori la rând, vor trebui să urmeze – drept sancțiune – cursuri INM de 3-6 luni și să susțină un examen. Sancțiunile care pot fi impuse pentru două calificative „*nesatisfăcător*” la rând sau pentru nepromovarea examenului organizat la sfârșitul cursului vor avea drept consecință formularea propunerii de către CSM către președintele României de a elibera din funcție persoana respectivă. În cazul în care sancțiunile sunt riguroase, există sancțiuni foarte radicale și punitive care se referă la toate domeniile performanței judiciare, inclusiv respectarea standardelor

---

¹⁵ Ne este cunoscut faptul că sistemul judiciar românesc se luptă la ora actuală cu numeroase neajunsuri de ordin instituțional, care includ spații inadecvate și aflate în stare proastă, insuficiența judecătorilor și procurorilor, lipsa de acces la resurse de cercetare juridică, numărul mare de dosare și lipsa de acces la tehnologie de management al informației. În ciuda acestor dificultăți, magistratura deține potențialul necesar pentru a îmbunătăți modul în care este percepută de către public prin serviciile pe care le oferă, prin modul în care judecătorii și procurorii interacționează cu publicul, precum și prin nivelul de integritate pe care magistratura îl reflectă în efortul său de administrare a actului de justiție în mod nepărtinitor și independent. În situația în care judecătorii și procurorii vor fi percepuți ca onești, demni de încredere, responsabili și imuni în fața oricăror influențe negative, atunci încrederea publicului în statul de drept va spori și se va consolida și poziția magistraturii, ca instituție în rândul celorlalte puteri în stat. De fapt, în acest context, Ministerul Justiției a propus instituirea unui nou tip de abatere disciplinară, și anume „conduită care poate dăuna demnității magistratului în societate și în exercitarea mandatului care i-a fost încredințat.”

deontologice. Noi mai propunem și alte sancțiuni de mai mică anvergură, a căror invocare ar trebui să preceadă sancțiunile prevăzute de articolul 35. Aceste sancțiuni mai puțin stricte ar putea fi aplicate judecătorilor și procurorilor pentru calificative generale reduse sau pentru calificative reduse pe care le primesc la categoria "respectarea codului deontologic". De asemenea, propunem ca, pentru categoria evaluărilor deontologice, judecătorii și procurorii să primească un calificativ separat care, în momentul în care evaluarea generală este încheiată, să poată fi cuantificat și introdus în calificativul general. De asemenea, mai propunem ca scara calificativelor pe baza căreia se evaluează respectarea principiilor deontologice să includă aceleași patru categorii ca și evaluarea generală: *foarte bine, bine, satisfăcător, și nesatisfăcător*. Recomandăm CSM să aibă în vedere elaborarea unui grafic de lucru pe mai multe etape, care să constituie un îndrumar pentru stabilirea și aplicarea sancțiunilor în spiritul principiilor prezentate în documentul de față.

	<u>SEVERITATEA ABATERILOR ȘI SANCTIUNILOR</u>		
<u>CALIFICATIV</u>	<u>NIVELUL 1</u>	<u>NIVELUL 2</u>	<u>NIVELUL 3</u>
SATISFĂCĂTOR	SANCTIUNEA A	SANCTIUNEA B	
NESATISFĂCĂTOR		SANCTIUNEA C	SANCTIUNEA D

Calificativul „satisfăcător” este consecința unei abateri de nivelul 1. Asemenea încălcări se încadrează la cea mai puțin gravă din categorii și poate include măsuri cum ar fi:

- i. Furnizarea de consultanță juridică unui angajat al instanței referitor la probleme personale care implică și un alt angajat al instanței; sau
- ii. Exprimarea unor critici personale împotriva unui avocat care nu și-a pregătit dosarul într-o ședință publică.

Sanctiunea A ar putea implica un avertisment oficial, formulat în scris, emis de către comisie, care va fi atașat dosarului personal al persoanei evaluate, precum și cerința de a participa la un program de autoinstruire în deontologie de cinci ore, susținut prin intermediul INM. O altă abatere, care se încadrează la nivelul 1, comisă în următorii trei ani ar avea drept consecință o mustrare oficială.

De asemenea, calificativul "satisfăcător" ar fi rezultatul unei abateri de nivel 2, care reflectă o categorie mai gravă, cauzată în mare parte de neglijență și poate include măsuri cum ar fi:

- i. Neîndeplinirea repetată a obligațiilor administrative; sau
- ii. Abținerea într-un dosar care implică o societate comercială la care unul dintre soți deține un mic interes financiar.

Sanctiunea B ar putea implica două consecințe; prima, o mustrare oficială, cu formularea condiției ca – în cazul în care persoana în cauză comite o abatere similară care se încadrează la nivelul 2 sau 3 într-o perioadă de un an, atunci acea persoană va fi supusă unei suspendări de două săptămâni, fără plata drepturilor salariale. În al doilea rând, se va impune și participarea la un curs de deontologie „reparatorie” de o săptămână, organizat de INM, care va trebui urmat de promovarea unui examen, ambele trebuind să se producă în termen de două săptămâni de la data evaluării de către comisie.

Calificativul „nesatisfăcător” ar fi rezultatul unei abateri mai grave încadrate la nivelul 2, în legătură cu care există dovezi referitoare la o intenție clară și care poate include măsuri cum ar fi:

- i. Avansuri sexuale repetate, agresive, deschise și nedorite față de un subordonat care se poate afla în sfera de autoritate a unui anumit procuror sau judecător; sau
- ii. Incapacitatea cronică și nejustificată de soluționare a dosarelor într-un interval de timp specificat sau rezonabil.

Sanctiunea C ar putea implica o suspendare de 1-2 săptămâni fără plata drepturilor salariale, participarea cu prezență integrală la un curs de deontologie „reparatorie” de o săptămână organizat de INM și promovarea unui examen, la încheierea respectivei săptămâni de curs. Săptămâna de curs ar trebui să coincidă cu concediul fără plată și ambele trebuie finalizate înainte ca persoana supusă evaluării să se întoarcă la lucru. De asemenea, persoana evaluată ar trebui să fie informată în scris în legătură cu orice abatere ulterioară comisă în următorii trei ani, care poate avea drept consecință o recomandare către CSM ca mandatul de judecător sau procuror al persoanei respective să înceteze.

Calificativul „nesatisfăcător” este consecința oricărei abateri încadrate la nivelul 3. Aceste abateri ar trebui considerate a fi cele mai grave și ar trebui în această situație să se pună la îndoială capacitatea persoanei evaluate de a-și continua mandatul. Exemple de abateri:

- i. Eforturi intenționate și repetate din partea judecătorului sau procurorului aflat într-o poziție de conducere de a interveni sau de a dicta evoluția sau rezultatul dosarelor aflate pe rol, încredințate altor persoane;
- ii. Prezentarea involuntară a unor informații confidențiale, prin lăsarea unor documente într-un loc nesigur;
- iii. Funcționarea ca formator în cadrul INM și utilizarea acestei posturi ca platformă de prezentare a unor doctrine politice; îndoctrinarea tinerilor judecători și/sau procurori cu propriile convingeri politice; și

persuadarea acestora în a deveni membri ai partidelor politice din care face parte formatorul;

- iv. Angajarea în practici discriminatorii recurente, împotriva unei anumite categorii de pârâți din dosarele penale, prin ignorarea deliberată a dovezilor care le susțin nevinovăția și prin impunerea unor sentințe mai drastice decât cele care sunt impuse unor pârâți care aparțin altor grupuri etnice, pentru aceleași tipuri de infracțiuni.

Sanctiunea D ar putea implica o suspendare de 4 săptămâni fără plata drepturilor salariale, participarea la un curs de deontologie „reparatorie” de două săptămâni organizat de INM și promovarea unui examen, la încheierea cursului respectiv, înainte de a se reîntoarce la serviciu. De asemenea, persoana evaluată ar trebui să fie supusă unei perioade de probă de trei ani, în cursul căreia orice abatere deontologică, de la oricare dintre nivelurile 1-3, să aibă drept consecință o recomandare către CSM ca mandatul respectivului judecător sau procuror să înceteze.

Judecătorii și procurorii care sunt acuzați de o comisie de abateri de la codul deontologic (nivelurile 2 și 3) ar trebui să aibă dreptul să conteste acuzația respectivă conform prevederilor articolelor 44-51 ale LCSM, așa cum sunt acestea rezumate mai jos.

În evaluarea fondului unor reclamații de o complexitate sau dificultate aparte referitoare la abateri deontologice grave, comisia de analiză ar trebui să poată avea opțiunea să solicite consiliere și îndrumare din partea CSM sau din partea unei comisii create, care să includă și membri numiți de către CSM pentru abordarea problemelor, procedurilor și solicitărilor de îndrumare referitoare la problemele deontologice. Modul de formare a unei astfel de comisii este prezentat mai jos.

- i. **COMITETUL CONSULTATIV PERMANENT:** CSM, după cum se prevede în Anexa C a prezentului Memorandum consultativ, a primit sarcina de a îndeplini mai multe îndatoriri de conducere și administrative semnificative referitoare la sistemul judiciar din România. Angajamentul de a aloca timp și de a depune eforturi pentru îndeplinirea acestor responsabilități și pentru a participa la sesiunile, conferințele și ședințele frecvente impune un număr de sarcini semnificative asupra membrilor CSM.¹⁶

---

¹⁶ Responsabilitățile de coordonare și administrare care îi revin CSM, pe lângă chestiunile de etică profesională discutate în cadrul prezentului Memorandum consultativ, sunt analizate și de către consultantul rezident, care funcționează în cadrul programului de înfrățire. Ar fi util dacă analiza poate studia în amănunt modul în care funcționează CSM și în care își îndeplinește aceste responsabilități variate, precum și modul în care este organizat cadrul administrativ care sprijină CSM, precum și responsabilitățile specifice și autoritățile care sunt mandatate să funcționeze în

În acest sens, propunem crearea unui comitet permanent pentru deontologia și conduita judecătorilor și procurorilor, care să asigure asistență CSM în probleme legate de următoarele chestiuni:

- i. Propunerea către CSM a unor modificări, după necesități, pentru ținerea la zi a Codului deontologic pentru judecători și procurori, precum și a Codului deontologic al grefierilor, precum și pentru asigurarea respectării de către aceștia a tuturor actelor legislative și reglementărilor oficiale referitoare la deontologie;
- ii. Propunerea către CSM de modificări și îmbunătățiri ale criteriilor și procedurilor de evaluare a judecătorilor, procurorilor și personalului judiciar, în vederea asigurării respectării standardelor deontologice;
- iii. Propunerea către CSM de modificări ale nivelurilor de gravitate a abaterilor și a sancțiunilor impuse pentru încălcări ale Codului deontologic pentru judecători și procurori, precum și a Codului deontologic al grefierilor;
- iv. Menținerea unei baze de date cu reclamațiile referitoare la abaterile judiciare, pe baza încălcării prevederilor codurilor deontologice; propunerea unor proceduri pentru realizarea, dezvoltarea, punerea în aplicare și exploatarea bazei de date;
- v. Pregătirea și publicarea spre distribuție către toți judecătorii și procurorii a unor memorandumuri consultative ocazionale referitoare la probleme și întrebări de natură deontologică și comportamentală și la întrebările frecvente adresate de persoanele aparținând acestor categorii profesionale. Aceste memorandumuri nu trebuie să fie întemeiate pe încălcări ale codurilor deontologice ci, mai degrabă, ar trebui să servească scopului de a clarifica anumite probleme bine definite care nu sunt detaliate în codurile deontologice sau în legislația și reglementările referitoare la deontologie. Ca exemple, menționăm următoarele:
  - a. Acceptarea apartenenței complementare la „cluburi” profesionale și sociale;
  - b. Abținerea de la judecarea unui dosar în care un fost judecător este angajat ca reprezentant legal al unui justițiabil;¹⁷

---

cadru respectivului cadru administrativ. O astfel de analiză s-ar putea finaliza cu recomandări referitoare la modul în care cadrul organizațional ar putea fi realiniat și consolidat în vederea îmbunătățirii capacității CSM de îndeplinire a responsabilităților care îi revin.

¹⁷ Să presupunem, spre exemplu, că unui judecător dintr-o anumită instanță i se repartizează un dosar în care avocatul reclamantului sau al pârâtului este un fost judecător care s-a retras recent din această funcție, dar care colaborat în mod frecvent cu judecătorul cauzei, cu care a și rămas bun prieten și după momentul în care fostul judecător a devenit avocat cu practică privată. În acest caz,

- c. Implicarea politică a soției/soțului unui judecător;
  - d. Participarea unui judecător la campanii de colectare de fonduri pentru biserica locală;
  - e. Audierea unui judecător de către un organ oficial al legislativului sau executivului; și
  - f. Apartenența la organizații cu activități sociale, cum ar fi protecția mediului, drepturile femeilor, drepturile minorităților, etc.
- v. Pregătirea și publicarea spre distribuire către toți judecătorii și procurorii a unei culegeri de opinii selecționate al comitetului, ca reacție la solicitările de îndrumare și asistență din partea comisiilor de evaluare ale CSM. Aceste culegeri ar trebui să constituie sumare ale îndrumărilor și indicațiilor oferite comisiilor în mod confidențial, referitoare la presupusele încălcări ale anumitor prevederi ale Codului deontologic pentru judecători și procurori, precum și ale Codului deontologic al grefierilor, precum și ale oricăror alte acte legislative și reglementări referitoare la deontologie care reglementează activitatea oficialităților diferitelor instituții ale guvernului. Acestea ar trebui să fie organizate în baza prevederilor și reglementărilor etice pe care le interpretează. Ca exemple, menționăm următoarele:
- a. Evitarea nepotismului și favoritismului;
  - b. Beneficiile obținute de persoanele fizice și juridice care au nevoie de serviciile instanțelor de judecată;
  - c. Calitatea de membru în organizații care promovează discriminarea de orice fel;
  - d. Cadouri care creează aparența unor neregularități;
  - e. Relații cu oficialii aleși;
  - f. Funcționarea ca arbitru sau mediator;
  - g. Participarea la afaceri de familie; și
  - h. Constatarea tardivă a, sau apariția, unui interes care creează o situație de incompatibilitate.

J. PROCEDURA DE CONTESTARE: LCSM prezintă în mod structurat o procedură obiectivă și funcțională de prelucrare și adjudicare a reclamațiilor care pot necesita acțiuni disciplinare. Această procedură asigură un tratament echitabil al persoanei care face obiectul cercetării și recomandăm ca CSM să aibă în vedere utilizarea acestei proceduri pentru stabilirea încadrării abaterilor la nivelurile 2 și 3 ale Codului deontologic pentru judecători și procurori. Procedura poate fi prezentată pe scurt astfel:

---

judecătorul căruia i s-a repartizat cauza are o obligație etică de a se abține de la judecarea dosarului respectiv, avându-se în vedere legătura apropiată pe care o are o avocatul respectiv?

Articolul 44 conține instrucțiuni pentru CSM, care trebuie să funcționeze similar unei instanțe pentru soluționarea dosarelor care apar ca urmare a angajării răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, așa cum sunt acestea prevăzute în LSM.¹⁸ În conformitate cu prevederile secțiunii 1 a articolului 45, CSM își exercită autoritatea disciplinară prin comisiile disciplinare pe care le numește. Alineatul 4 instruieste comisiile în sensul acceptării de informații referitoare la abaterile disciplinare ale judecătorilor și procurorilor de la orice persoană, dar - de asemenea - autorizează comisiile respective să acționeze din oficiu sau în virtutea statutului care le revine.

Articolul 46 subliniază și unele prevederi referitoare la tratament echitabil, pe care comisiile trebuie să le respecte în desfășurarea activităților lor. Prima cerință este legată de cercetarea preliminară de către inspectorii, care are obiectivul de a constata faptele, consecințele, situația și existența oricăror alte probe care pot contribui la luarea unei decizii avizate referitoare la nevinovăția sau vinovăția persoanei în cauză. Această procedură implică audierea persoanei care acuză. Drepturile judecătorului sau procurorului acuzat includ următoarele:

- i. Acces la conținutul acuzațiilor și la dovezi;
- ii. Posibilitatea de a strânge probe și de a-și pregăti apărarea;
- iii. Prezentarea apărării și a dovezilor.

Rezultatele și concluziile anchetei preliminare sunt pregătite și depuse în termen de 60 de zile la comisia disciplinară spre analiză. După momentul respectiv, comisia are la dispoziție 20 de zile pentru a (i) înștiința secția de resort a CSM în legătură cu recomandarea de hotărâre în urma acțiunii disciplinare sau pentru a (ii) face o constatare pentru care este necesară o verificare suplimentară și pentru a numi un inspector judiciar care să finalizeze ancheta și să-și prezinte concluziile către comisie în termen de 30 de zile. Ulterior, comisia are la dispoziție 20 de zile pentru a stabili dacă acțiunea pe temei disciplinar este fundamentată sau nu. În cazul în care nu este necesară o abordare disciplinară, comisia va proceda la clasarea cazului. În cazul în care comisia hotărăște să nu claseze cazul și să recomande impunerea unor sancțiuni disciplinare, atunci persoana oficială împotriva căreia s-a formulat reclamația va solicita ca dosarul său să fie înaintat secției corespunzătoare a CSM, care va decide asupra dosarului respectiv.

---

¹⁸ Alineatul nr. 2 al articolului 134 al Constituției României prevede existența unui nivel de autoritate similar: "Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește rolul de instanță de judecată, prin secțiile sale, în domeniul răspunderii disciplinare a judecătorilor și procurorilor, potrivit procedurii stabilite prin legea sa organică."

Articolele 47 - 50 prevăd procedura pe care trebuie s-o urmeze CSM în momentul în care i se supune atenției o acțiune disciplinară de către o comisie disciplinară. Conform procedurii judiciare, secția CSM care primește sarcina respectivă trebuie să convoace judecătorul sau procurorul acuzat de comiterea unei fapte penale, pentru a se prezenta în fața secției respective. Oficialul pus sub acuzare poate să fie reprezentat de către un alt judecător sau procuror, sau de către un avocat cu practică privată. Așa cum se prevede și pentru etapa anchetei preliminare, oficialitatea pusă sub acuzare și, dacă este cazul, și reprezentantul acesteia au dreptul să acceseze toate documentele aferente dosarului unei cauze și să solicite posibilitatea de a prezenta dovezi în numele oficialității puse sub acuzare. Apoi secția CSM poate fie să respingă dosarul fie să aplice una dintre sancțiunile disciplinare prevăzute de articolul 100 al LSM. Se va aplica principiul proporționalității, pe baza gravității abaterii disciplinare respective, precum și a circumstanțelor relevante care însoțesc abaterea respectivă. În conformitate cu articolul 49, secția CSM trebuie să redacteze o hotărâre în termen de 20 de zile de la încheierea acțiunii. Decizia trebuie să includă următoarele detalii:

- i. O descriere a activității care a ocazionat respectiva abatere disciplinară, precum și temeiul legal;
- ii. Temeiul legal pentru aplicarea sancțiunii respective;
- iii. Motivele care au stat la baza respingerii argumentelor apărării care au fost formulate în cauza respectivă;
- iv. Sancțiuni aplicabile și justificarea sancțiunilor respective;
- v. Calea de atac și intervalul de timp în care se poate introduce aceasta;
- vi. Instanța competentă unde poate fi introdusă calea de atac.

Odată ce s-a luat decizia respectivă, aceasta va fi prezentată în scris judecătorului sau procurorului care are apoi la dispoziție 15 zile pentru a decide dacă o atacă în fața unui complet de nouă judecători al Înaltei Curți de Casație și Justiție. În cazul în care se introduce calea de atac, aceasta trebuie să aibă temei legal și să fie depusă în condițiile legii. Introducerea căii de atac suspendă aplicarea hotărârii CSM. Decizia completului de nouă judecători este irevocabilă și nu mai poate fi atacată.

ANEXA A

**TABEL COMPARATIV AL ÎNDATORIRILOR CARE ATRAG RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ
CONFORM CODULUI DEONTOLOGIC AL MAGISTRAȚILOR DIN 2004 ȘI
LEGII PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR**

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ SUSȚINĂ PRINCIPIUL INDEPENDENȚEI JUSTIȚIEI	ARTICOLUL 4, ALIN. 1	ARTICOLUL 98, ALIN. 1	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI INDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE PROFESIONALE CU OBIECTIVITATE ȘI IMPARȚIALITATE	ARTICOLUL 4, ALIN. 2	ARTICOLUL 2, ALIN. 3 ARTICOLUL 99, LIT. h-k	ARTICOLUL 100
SĂ RAPORTEZE PRESIUNILE EXTERNE ȘI IMIXTIUNILE ÎN EXERCITAREA ATRIBUȚIILOR DE SERVICIU	ARTICOLUL 4, ALIN. 3	ARTICOLUL 75, ALIN. 2	
SĂ NU FIE INFLUENȚAȚI DE DOCTRINE POLITICE	ARTICOLUL 5, ALIN. 1	ARTICOLUL 99, LIT. C	ARTICOLUL 100
SĂ NU ÎI ÎNCURAJEZE PE ALȚII SĂ SE ÎNSCRIE ÎN PARTIDE POLITICE	ARTICOLUL 5, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. C	ARTICOLUL 100
SĂ NU PARTICIPE LA STRÂNGERI DE FONDURI PENTRU PARTIDE POLITICE SAU SĂ PERMITĂ FOLOSIREA PRESTIGIULUI SAU IMAGINII LOR ÎN ASTFEL DE SCOPURI	ARTICOLUL 5, ALIN. 2	ARTICOLUL 9, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. C	ARTICOLUL 100
SĂ NU SUSȚINĂ NICI UN CANDIDAT AL UNUI PARTID POLITIC	ARTICOLUL 5, ALIN. 3	ARTICOLUL 99, LIT. C	ARTICOLUL 100

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ NU FACĂ UZ DE POZIȚIA LOR OFICIALĂ PENTRU A ÎȘI MANIFESTA SAU EXPRIMA CONVINGERILE POLITICE	ARTICOLUL 6, ALIN. 1	ARTICOLUL 9, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. C	ARTICOLUL 100
POT LUA PARTE LA ADUNĂRI PUBLICE FĂRĂ SĂ-ȘI EXPRIME CONVINGERILE POLITICE	ARTICOLUL 6, ALIN. 2	ARTICOLUL 9, ALIN. 2	
POT PARTICIPA SAU POT OFERI CONSULTANȚĂ PENTRU ÎNTOCMIREA DE ACTE NORMATIVE, REGULAMENTE, TRATATE SAU CONVENȚII, ÎN MĂSURA ÎN CARE DESFĂȘURAREA ACESTOR ACTIVITĂȚI NU ADUCE ATINGERE INDEPENDENȚEI ȘI IMPARȚIALITĂȚII LOR	ARTICOLUL 7	ARTICOLUL 11, ALIN. 1	
SĂ CONTRIBUIE LA GARANTAREA SUPREMAȚIEI LEGII, A STATULUI DE DREPT ȘI A DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR CETĂȚENILOR	ARTICOLUL 8	ARTICOLUL 1 ARTICOLUL 4, ALIN. 1	
SĂ CONDUCĂ PROCEDURILE CU O ATITUDINE NEPĂRTINITOARE, LIPSITĂ DE PREJUDECĂȚI REFERITOARE LA RASĂ, SEX, RELIGIE, NAȚIONALITATE ȘI STATUT SOCIO-ECONOMIC, POLITIC ȘI CULTURAL	ARTICOLUL 9, ALIN. 1	ARTICOLUL 4, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. h & k	ARTICOLUL 100
SĂ PROTEJEZE EGALITATEA PRIN INTERMEDIUL UNUI TRATAMENT JURIDIC NEDISCRIMINATORIU	ARTICOLUL 9, ALIN. 2	ARTICOLUL 4, ALIN. 1	
SĂ APERE DEMNITATEA ȘI INTEGRITATEA TUTUROR PĂRȚILOR IMPLICATE ÎN PROCEDURILE JUDICIARE	ARTICOLUL 9, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
SĂ NU REFUZE CAUZELE PENTRU CARE LEGEA NU PREVEDE O SOLUȚIE CLARĂ SAU SUFICIENTĂ	ARTICOLUL 9, ALIN. 2	ARTICOLUL 4, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. g	ARTICOLUL 100

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ FIE IMPARȚIALI; SĂ SOLUȚIONEZE CAUZELE ÎN MOD OBIECTIV ȘI INDEPENDENT DE PREFERINȚE, INTERVENȚII SAU INFLUENȚE	ARTICOLUL 10, ALIN. 1	ARTICOLUL 99, LIT.. h & k	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI ÎNDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE PROFESIONALE CU RESPECTAREA DEMNITĂȚII FUNCȚIEI ȘI A TUTUROR PĂRȚILOR	ARTICOLUL 10, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. g -i & k	ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ DE LA O CONDUITĂ SAU ACȚIUNE CARE AR PUTEA SUBMINA ÎNCREDEREA PUBLICĂ ÎN IMPARȚIALITATEA ȘI INDEPENDENȚA MAGISTRATULUI	ARTICOLUL 10, ALIN. 3	ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, h, k-l	ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ ATUNCI CÂND LEGEA PREVEDE ASTFEL ȘI SĂ CEARĂ INSTITUȚIILOR COMPETENTE SĂ EVALUEZE ABȚINEREA	ARTICOLUL 11, ALIN. 1	ARTICOLUL 5, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. a	ARTICOLUL 100
SĂ RAPORTEZE CONDUCERII INSTANȚEI/PARCHETULUI ORICE FEL DE CONFLICT DE INTERESE, PREZENT SAU VIITOR	ARTICOLUL 11, ALIN. 2	ARTICOLUL 5, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. a	ARTICOLUL 100
SĂ OFERE CONSULTANȚĂ JURIDICĂ NUMAI RUDELOR ȘI CELORLALTE CATEGORII EXPRES PREVĂZUTE DE LEGE	ARTICOLUL 12, ALIN. 1	ARTICOLUL 10, ALIN. 2-3 ARTICOLUL 99, b & h	ARTICOLUL 100
SĂ NU-ȘI FOLOSEASCĂ POZIȚIA OFICIALĂ PENTRU A INFLUENȚA SAU A CREA APARENȚA CĂ URMĂRESC SĂ INFLUENȚEZE SOLUȚIA INSTANȚEI DE JUDECATĂ SAU A PARCHETULUI	ARTICOLUL 12, ALIN. 1	ARTICOLUL 10, ALIN. 3 ARTICOLUL 99, LIT. b (ARTICOLUL 67, ALIN. 2 LEGEA PRIVIND ORGANIZAREA JUDICIARĂ)	ARTICOLUL 100

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ NU PERMITĂ CA RELAȚIILE SOCIALE/FAMILIALE SĂ INFLUENȚEZE PROCESUL DECIZIONAL PE PLAN PROFESIONAL	ARTICOLUL 12, ALIN. 2	ARTICOLUL 10, ALIN. 3 ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI ÎNDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE DE SERVICIU CU DECENTĂ ȘI COMPETENȚĂ	ARTICOLUL 13	ARTICOLUL 99, LIT. g-m	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI ÎNDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE ADMINISTRATIVE CONFORM LEGII, REGULAMENTELOR ȘI CERINȚELOR FUNCȚIEI	ARTICOLUL 13	ARTICOLUL 51, ALIN. 5 ARTICOLUL 99, LIT. g-m	ARTICOLUL 51, ALIN. 2 ARTICOLUL 100
SĂ SOLUȚIONEZE CAUZELE REPARTIZATE CU CELERITATE, CU RESPECTAREA PREVEDERILOR LEGALE; ACOLO UNDE ACESTEA LIPSESC, SĂ OFERE SOLUȚII ÎN TERMEN REZONABIL	ARTICOLUL 14	ARTICOLUL 91, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. e&i	ARTICOLUL 100
SĂ IMPUNĂ ORDINEA ȘI SOLEMNITATEA ÎN CADRUL ȘEDINȚELOR DE JUDECATĂ	ARTICOLUL 15	ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
SĂ ADOPTÉ O ATITUDINE DEMNĂ, CIVILIZATĂ ȘI IMPARȚIALĂ ÎN CADRUL PROCEDURILOR ȘI FAȚĂ DE TOATE PERSOANELE PREZENTE; SĂ PRETINDĂ O ATITUDINE CORESPUNZĂTOARE DIN PARTEA TUTUROR	ARTICOLUL 15	ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ SAU SĂ RENUNȚE LA ACTIVITĂȚI CARE ÎI ABAT DE LA ÎNDEPLINIREA ÎNDATORIRILOR PROFESIONALE ȘI OFICIALE, PENTRU A EVITA PREJUDICIÉREA IMAGINII PUBLICE A MAGISTRAȚILOR	ARTICOLUL 15	ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. h	ARTICOLUL 100
ÎN AFARA ÎNDATORIRILOR OFICIALE, SĂ NU DIVULGE NICI O INFORMAȚIE OBTINUTĂ DIN SURSE OFICIALE	ARTICOLUL 16, ALIN. 1	ARTICOLUL 91, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. d	ARTICOLUL 100

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ PĂSTREZE TOATE DOCUMENTELE CONFIDENȚIALE LA SEDIUL INSTANȚEI/PARCHETULUI ȘI SĂ PERMITĂ CONSULTAREA LOR NUMAI ÎN CONFORMITATE CU PREVEDERILE LEGALE ȘI REGULAMENTARE	ARTICOLUL 16, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. d	ARTICOLUL 100
SĂ UTILIZEZE RESURSELE ȘI MATERIALELE PUSE LA DISPOZIȚIE NUMAI PENTRU SCOPURILE URMĂRITE ÎN CADRUL INSTANȚEI ȘI PARCHETULUI	ARTICOLUL 17	ARTICOLUL 51, ALIN. 3 ARTICOLUL 99, LIT. 1	O POSIBILĂ ÎNCĂLCARE A LEGII PENALE ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI PERFEȚIONEZE ȘI ACTUALIZEZE PERMANENT CUNOȘTINȚELE PROFESIONALE ȘI SĂ ÎȘI PERFEȚIONEZE COMPETENȚA PROFESIONALĂ	ARTICOLUL 18	ARTICOLUL 35, ARTICOLUL 37, ALIN. 1-2 ARTICOLUL 99, LIT. h	ARTICOLUL 41 ARTICOLUL 100
CEI AFLAȚI ÎN FUNCȚII DE CONDUCERE TREBUIE SĂ ORGANIZEZE ACTIVITĂȚILE PERSONALULUI ANGAJAT; SĂ MANIFESTE SPIRIT DE INIȚIATIVĂ ȘI RESPONSABILITATE; SĂ ACORDE PRIORITYATE INTERESELOR INSTANȚEI, PARCHETULUI ȘI ADMINISTRĂRII JUSTIȚIEI	ARTICOLUL 19, ALIN. 1	ARTICOLUL 39, ALIN. 1 ARTICOLUL 51, ALIN. 3-6 ARTICOLUL 99, LIT. h	ARTICOLUL 51, ALIN. 2-6 ARTICOLUL 100
CEI AFLAȚI ÎN FUNCȚII DE CONDUCERE NU POT INTERVENI ÎN DESFĂȘURAREA CAUZELOR AFLATE PE ROL CARE NU LE SUNT REPARTIZATE	ARTICOLUL 19, ALIN. 2	ARTICOLUL 10, ALIN. 1-2 (ARTICOLUL 67, ALIN. 2 LEGEA ORGANIZĂRII JUDECĂTOREȘTI) ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 51, ALIN. 2 & 5 ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ ÎNTOTDEAUNA DE LA ACTE SAU FAPTE CARE AR PUTEA COMPROMITE DEMNITATEA LOR ÎN INSTANȚĂ SAU ÎN SOCIETATE	ARTICOLUL 20, ALIN. 1	ARTICOLUL 5, ALIN. 2 ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, ALIN. k	ARTICOLUL 100

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ SUSȚINĂ PRESTIGIUL MAGISTRATULUI ȘI SĂ ÎNTĂREASCĂ ÎNCREDEREA PUBLICULUI ÎN INTEGRITATEA ȘI IMPARȚIALITATEA ACESTUIA	ARTICOLUL 20, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. h	ARTICOLUL 100
SĂ NU PRETINDĂ SAU SĂ ACCEPTE CA INTERESELE PERSONALEM ALE FAMILIEI SAU PRIETENILOR LOR SĂ POATĂ FI REZOLVATE ÎN AFARA PREVEDERILOR LEGALE INSTITUITE PENTRU TOȚI CETĂȚENII	ARTICOLUL 21	ARTICOLUL 10, ALIN. 3 ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 100
RELAȚIILE CU ALȚI JUDECĂTORI ȘI PROCURORI TREBUIE SĂ SE BAZEZE PE RESPECT ȘI BUNĂ-CREDINȚĂ, INDIFERENT DE DIFERENȚELE DE EXPERIENȚĂ SAU DE FUNCȚIE	ARTICOLUL 22, ALIN. 1	ARTICOLUL 90, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. k-1	ARTICOLUL 100
SĂ NU EXPRIME OPINII CU PRIVIRE LA PROBITATEA MORALĂ ȘI PROFESIONALĂ A COLEGILOR, CU EXCEPȚIA CAZURILOR ÎN CARE ACEASTA AFECTEAZĂ IMAGINEA MAGISTRAȚILOR	ARTICOLUL 22, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
SĂ RAPORTEZE CSM ORICE DATE SAU INFORMAȚII CU PRIVIRE LA LIPSA PROBITĂȚII MORALE A ORICĂRUIA DINTRE COLEGI	ARTICOLUL 22, ALIN. 3	ARTICOLUL 97, ALIN. 1	
SĂ PARTICIPE LA REDACTAREA PUBLICAȚIILOR, STUDIILOR, LUCRĂRILOR LITERARE SAU LA EMISIUNI AUDIOVIZUALE, CU EXCEPȚIA CELOR CU CARACTER POLITIC	ARTICOLUL 23, ALIN. 1	ARTICOLUL 11	

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ PUNĂ LA DISPOZIȚIA PRESEI, PRIN INTERMEDIUL BIROURILOR DE INFORMARE ȘI RELAȚII PUBLICE, CONFORM LEGII, INFORMAȚIILE CU PRIVIRE LA CAUZELE AFLATE PE ROLUL INSTANȚELOR SAU LA PARCHETE SAU CU PRIVIRE LA ACTIVITĂȚILE INSTANȚELOR SAU PARCHETELOR	ARTICOLUL 23, ALIN. 2	(ARTICOLUL 117, ALIN. 1, LEGEA ORGANIZĂRII JUDECĂTOREȘTI)	
ÎȘI POT EXPRIMA OPINIILE, CONFORM DREPTULUI LA REPLICĂ, ÎN CAZUL ÎN CARE PREZENTĂRILE DIN ZIARE, DE LA RADIO SAU TV INCLUD AFIRMAȚII DEFĂIMĂTOARE LA ADRESA LOR	ARTICOLUL 23, ALIN. 3		
SĂ NU DESFĂȘOARE NICI O ACTIVITATE CARE, PRIN CARACTERUL, FINANȚAREA SAU EXECUȚIA EI, AR PUTEA AFECTA ÎNDEPLINIREA ÎNDATORIRILOR PROFESIONALE CU IMPARȚIALITATE, CORECTITUDINE ȘI CU RESPECTAREA TERMENELOR LEGALE	ARTICOLUL 24	ARTICOLUL 5, ALIN. 2	
SĂ NU DEȚINĂ NICI O FUNCȚIE PUBLICĂ SAU PRIVATĂ ÎN AFARA CELEI DE MAGISTRAT, CU EXCEPȚIA FUNCȚIILOR DIDACTICE PREVĂZUTE DE LEGE, EXCLUSIV FUNCȚIILE EXECUTIVE ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR	ARTICOLUL 25, ALIN. 1	ARTICOLUL 5, ALIN. 1	
POT DEȚINE FUNCȚII DE FORMATORI ÎN CADRUL INSTITUTULUI NAȚIONAL AL MAGISTRATURII ȘI AL ȘCOLII NAȚIONALE DE GREFIERI	ARTICOLUL 25, ALIN. 2	ARTICOLUL 5, ALIN. 1	

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2004 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ NU PARTICIPE, DIRECT SAU PRIN PERSOANE INTERPUSE, ÎN JOCURI DE TIP PIRAMIDAL, JOCURI DE NOROC SAU SISTEME DE INVESTIȚII PENTRU CARE NU ESTE ASIGURATĂ TRANSPARENTA FONDURILOR	ARTICOLUL 26	ARTICOLUL 99, LIT. n	ARTICOLUL 100

ANEXA B

**TABEL COMPARATIV AL ÎNDATORIRILOR CARE ATRAG RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ
CONFORM CODULUI DEONTOLOGIC AL MAGISTRAȚILOR DIN 2005 ȘI
LEGII PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR**

ÎNDATORIRILE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR	CODUL DEONTOLOGIC 2005 TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR TRIMITERE	LEGEA PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR: SANȚIUNI APLICABILE
SĂ SUSȚINĂ PRINCIPIUL INDEPENDENȚEI JUSTIȚIEI	ARTICOLUL 3, ALIN. 1	ARTICOLUL 98, ALIN. 1	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI INDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE PROFESIONALE CU OBIECTIVITATE ȘI IMPARȚIALITATE; SĂ NU RĂSPUNDĂ LA PRESIUNI ȘI INFLUENȚE	ARTICOLUL 3, ALIN. 2	ARTICOLUL 2, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. h-k	ARTICOLUL 100
SĂ RAPORTEZE CSM FAPTELE CARE LE POT AFECTA INDEPENDENȚA, IMPARȚIALITATEA SAU REPUTAȚIA	ARTICOLUL 3, ALIN. 3	ARTICOLUL 75, ALIN. 2	
SĂ NU FIE INFLUENȚAȚI DE DOCTRINE POLITICE	ARTICOLUL 4, ALIN. 1	ARTICOLUL 99, LIT. c	ARTICOLUL 100
SĂ NU ÎI ÎNCURAJEZE PE ALȚII SĂ SE ÎNSCRIE ÎN PARTIDE POLITICE, SĂ NU PARTICIPE LA COLECTĂRI DE FONDURI PENTRU PARTIDE POLITICE SAU SĂ PERMITĂ FOLOSIREA PRESTIGIULUI SAU IMAGINII LOR ÎN ASTFEL DE SCOPURI	ARTICOLUL 4, ALIN. 2	ARTICOLUL 9, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. c	ARTICOLUL 100
SĂ NU SUSȚINĂ NICI UN CANDIDAT LA O FUNCȚIE PUBLICĂ CU CARACTER POLITIC	ARTICOLUL 4, ALIN. 3	ARTICOLUL 9	
SĂ NU FACĂ UZ DE POZIȚIA LOR PENTRU A ÎȘI MANIFESTA SAU EXPRESSA CONVINERILE POLITICE	ARTICOLUL 5, ALIN. 1	ARTICOLUL 9, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. c	ARTICOLUL 100

SĂ NU PARTICIPE LA ADUNĂRI PUBLICE CU CARACTER POLITIC	ARTICOLUL 5, ALIN. 2	ARTICOLUL 9, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. c	ARTICOLUL 100
POT SCRIE ARTICOLE, STUDII SAU LUCRĂRI FĂRĂ CARACTER POLITIC; POT PARTICIPA LA EMISIUNI AUDIOVIZUALE CARE NU SUBMINEAZĂ IMAGINEA JUSTIȚIEI	ARTICOLUL 6, ALIN. 1	ARTICOLUL 11, ALIN. 1	
POT FI MEMBRI AI COMISIILOR DE EXAMINARE SAU DE REDACTARE LEGISLATIVĂ, AI SOCIETĂȚILOR CIVILE ȘI ACADEMICE ȘI AI PERSOANELOR JURIDICE PRIVATE DE TIP NON-PROFIT	ARTICOLUL 6, ALIN. 2-3	ARTICOLUL 11, ALIN. 2-3	
SĂ PROMOVEZE SUPREMAȚIA LEGII ȘI A STATULUI DE DREPT; SĂ ASIGURE PROTECȚIA DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR CETĂȚENILOR	ARTICOLUL 7	ARTICOLUL 1 ARTICOLUL 4, ALIN. 1	
SĂ CONDUCĂ PROCEDURILE JUDICIARE ÎN RESPECTUL EGALITĂȚII, DEMNITĂȚII ȘI INTEGRITĂȚII FIZICE ȘI MORALE A TUTUROR CETĂȚENILOR; APLICAREA UNUI TRATAMENT JURIDIC NEDISCRIMINATORIU	ARTICOLUL 8	ARTICOLUL 4, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. h-1	ARTICOLUL 100
SĂ FIE IMPARȚIALI; SĂ SOLUȚIONEZE CAUZELE ÎN MOD OBIECTIV ȘI INDEPENDENT DE ORICE INFLUENȚE	ARTICOLUL 9, ALIN. 1	ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ DE LA ORICE COMPORTAMENT, ACȚIUNE SAU ACT CARE POATE ALTERA ÎNCREDEREA PUBLICĂ ÎN IMPARȚIALITATEA ȘI INDEPENDENȚA MAGISTRATULUI	ARTICOLUL 9, ALIN. 2	ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. h, k-1	ARTICOLUL 100
ABȚINEREA, ÎN CAZURI DE INCOMPATIBILITATE SAU DE CONFLICT, CONFORM LEGII	ARTICOLUL 10	ARTICOLUL 5, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. a	ARTICOLUL 100
ACORDAREA DE CONSULTANȚĂ JURIDICĂ NUMAI RUDELOR ȘI ALTOR CATEGORII DE PERSOANE EXPRES PREVĂZUTE DE LEGE	ARTICOLUL 11, ALIN. 1	ARTICOLUL 10, ALIN. 2-3 ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 100
SĂ NU ÎȘI FOLOSEASCĂ POZIȚIA PENTRU A	ARTICOLUL 11, ALIN. 1	ARTICOLUL 10, ALIN. 3	ARTICOLUL 100

INFLUENȚA SAU A CREA APARENȚA INTENȚIEI DE A INFLUENȚA DECIZIA UNUI JUDECĂTOR SAU PROCUROR		ARTICOLUL 99, LIT. b (ARTICOLUL 67, ALIN. 2 LEGEA ORGANIZĂRII JUDICIAREI)	
SĂ NU PERMITĂ CA RELAȚIILE SOCIALE SAU FAMILIALE SĂ INFLUENȚEZE PROCESUL DECIZIONAL PROFESIONAL	ARTICOLUL 11, ALIN. 2	ARTICOLUL 10, ALIN. 3 ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 100
SĂ NU INTERVINĂ, SĂ NU PRETINDĂ ȘI SĂ NU ACCEPTE REZOLVAREA INTERESELOR PERSONALE SAU ALE MEMBRILOR FAMILIEI ORI ALE ALTOR PERSOANE, ALTFEL DECÂT ÎN LIMITA CADRULUI LEGAL REGLEMENTAT PENTRU TOȚI CETĂȚENII	ARTICOLUL 11, ALIN. 3	ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI ÎNDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE DE SERVICIU CU DECENTȚĂ ȘI COMPETENȚĂ	ARTICOLUL 12	ARTICOLUL 99, LIT. g-k	ARTICOLUL 100
SĂ ÎȘI ÎNDEPLINEASCĂ ÎNDATORIRILE ADMINISTRATIVE CONFORM LEGII, REGULAMENTELOR ȘI CERINȚELOR FUNCȚIEI	ARTICOLUL 12	ARTICOLUL 51, ALIN. 5 ARTICOLUL 99, LIT. g-k	ARTICOLUL 51, ALIN. 2 ARTICOLUL 100
SĂ SOLUȚIONEZE CAUZELE REPARTIZATE CU BUNĂ-CREDINȚĂ, CU RESPECTAREA PREVEDERILOR LEGALE, IAR ACOLO UNDE ACESTEA LIPSESC, SĂ OFERE SOLUȚII ÎN TERMEN REZONABIL	ARTICOLUL 13	ARTICOLUL 91, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. e&i	ARTICOLUL 100
SĂ IMPUNĂ ORDINEA ȘI SOLEMNITATEA ÎN CADRUL ȘEDINȚELOR DE JUDECATĂ	ARTICOLUL 14	ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
SĂ ADOPTÉ O ATITUDINE DEMNĂ, CIVILIZATĂ ȘI IMPARȚIALĂ ÎN CADRUL PROCEDURILOR ȘI FAȚĂ DE TOATE PERSOANELE PREZENTE; SĂ PRETINDĂ O ATITUDINE CORESPUNZĂTOARE DIN PARTEA TUTUROR	ARTICOLUL 14	ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
ÎN AFARA ÎNDATORIRILOR OFICIALE, SĂ NU DIVULGE NICI O INFORMAȚIE OBȚINUTĂ DIN SURSE OFICIALE	ARTICOLUL 15, ALIN. 1	ARTICOLUL 91, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. d	ARTICOLUL 100

SĂ PĂSTREZE TOATE DOCUMENTELE CONFIDENȚIALE LA SEDIUL INSTANȚEI/PARCHETULUI ȘI SĂ PERMITĂ CONSULTAREA ACESTORA NUMAI ÎN CONFORMITATE CU PREVEDERILE LEGALE ȘI REGULAMENTARE	ARTICOLUL 15, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. d	ARTICOLUL 100
CEI AFLAȚI ÎN FUNCȚII DE CONDUCERE, SĂ ORGANIZEZE ACTIVITATEA PERSONALULUI ANGAJAT; SĂ MANIFESTE SPIRIT DE INIȚIATIVĂ ȘI RESPONSABILITATE; SĂ ACORDE PRIORITYATE INTERESELOR INSTANȚEI, PARCHETULUI ȘI ADMINISTRĂRII JUSTIȚIEI	ARTICOLUL 16, ALIN. 1	ARTICOLUL 39, ALIN. 1 ARTICOLUL 51, ALIN. 3-6	ARTICOLUL 51, ALIN. 2-6
CEI AFLAȚI ÎN FUNCȚII DE CONDUCERE NU POT INTERVENI ÎN DESFĂȘURAREA CAUZELOR AFLATE PE ROL CARE NU LE SUNT REPARTIZATE	ARTICOLUL 16, ALIN. 2	ARTICOLUL 10, ALIN. 1-2 ARTICOLUL 99, LIT. d ARTICOLUL 67, ALIN. 2 LEGEA ORGANIZĂRII JUDICIARE	ARTICOLUL 51, ALIN. 2&5 ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ ÎNTOTDEAUNA DE LA ACTE SAU FAPTE CARE AR PUTEA COMPROMITE DEMNITATEA LOR ÎN INSTANȚĂ SAU ÎN SOCIETATE	ARTICOLUL 17	ARTICOLUL 5, ALIN. 2 ARTICOLUL 90, ALIN. 1 ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
RELAȚIILE CU ALȚI JUDECĂTORI ȘI PROCURORI TREBUIE SĂ SE BAZEZE PE RESPECT ȘI BUNĂ-CREDINȚĂ, INDIFERENT DE DIFERENȚELE DE EXPERIENȚĂ SAU DE FUNCȚIE	ARTICOLUL 18, ALIN. 1	ARTICOLUL 90, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. h&l	ARTICOLUL 100
SĂ NU EXPRIME OPINII CU PRIVIRE LA PROBITATEA MORALĂ ȘI PROFESIONALĂ A COLEGILOR	ARTICOLUL 18, ALIN. 2	ARTICOLUL 99, LIT. k	ARTICOLUL 100
ÎȘI POT EXPRIMA OPINIILE, CONFORM DREPTULUI LA REPLICĂ, ÎN CAZUL ÎN CARE PREZENTĂRILE DIN ZIARE, DE LA RADIO SAU TV INCLUD AFIRMAȚII DEFĂIMĂTOARE LA ADRESA LOR	ARTICOLUL 19		
SĂ NU DESFĂȘOARE NICI O ACTIVITATE CARE,	ARTICOLUL 20	ARTICOLUL 5, ALIN. 2	

PRIN CARACTERUL, FINANȚAREA SAU EXECUȚIA EI, AR PUTEA AFECTA ÎNDEPLINIREA ÎNDATORIRILOR PROFESIONALE CU IMPARȚIALITATE, CORECTITUDINE ȘI CU RESPECTAREA TERMENELOR LEGALE			
SĂ NU DEȚINĂ NICI O FUNCȚIE PUBLICĂ SAU PRIVATĂ ÎN AFARA CELEI DE MAGISTRAT, CU EXCEPȚIA FUNCȚIILOR DIDACTICE PREVĂZUTE DE LEGE, EXCLUSIV FUNCȚIILE EXECUTIVE ÎN CADRUL INSTITUȚIILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT SUPERIOR	ARTICOLUL 21, ALIN. 1	ARTICOLUL 5, ALIN. 1	
POT DEȚINE FUNCȚII DE FORMATORI ÎN CADRUL INSTITUTULUI NAȚIONAL AL MAGISTRATURII ȘI AL ȘCOLII NAȚIONALE DE GREFIERI	ARTICOLUL 21, ALIN. 2	ARTICOLUL 5, ALIN. 1	
SĂ NU PARTICIPE, DIRECT SAU PRIN PERSOANE INTERPUSE, ÎN JOCURI DE TIP PIRAMIDAL, JOCURI DE NOROC SAU SISTEME DE INVESTIȚII PENTRU CARE NU ESTE ASIGURATĂ TRANSPARENTA FONDURILOR	ARTICOLUL 22	ARTICOLUL 99, LIT. n	ARTICOLUL 100
SĂ SE ABȚINĂ DE LA ORICE ACTIVITATE ÎN DOMENIUL JURIDIC CARE IMPLICĂ UN CONFLICT POTENȚIAL ÎNTRE INTERESELE PERSONALE ȘI INTERESUL PUBLIC DE ÎNFĂPTUIRE A JUSTIȚIEI ȘI DE PROTEJARE A INTERESELEI SOCIETĂȚII	ARTICOLUL 23	ARTICOLUL 5, ALIN. 2 ARTICOLUL 99, LIT. b	ARTICOLUL 100

CUPRINS

SECȚIUNEA I: PREVEDERILE LEGII PRIVIND ORGANIZAREA JUDICIARĂ	1
A. CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII ESTE GARANTUL INDEPENDENȚEI JUSTIȚIEI	1
B. ACTUL DE JUSTIȚIE TREBUIE ADMINISTRAT IMPARȚIAL ȘI ECHITABIL	1
C. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN COORDONAREA PROCURORILOR	2
D. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN PREGĂTIREA ȘI INSTRUIREA JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR.....	2
E. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN CEEA CE PRIVEȘTE REGULAMENTELE DE ORDINE INTERIOARĂ ALE INSTANȚELOR ȘI PARCHETELOR	2
SECȚIUNEA II: PREVEDERILE LEGII PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR	3
A. PRINCIPALELE OBLIGAȚII VALABILE PENTRU TOȚI JUDECĂTORII ȘI PROCURORII	3
B. PRINCIPALELE INTERDICȚII VALABILE PENTRU TOȚI JUDECĂTORII ȘI PROCURORII ..	4
C. PREGĂTIREA CANDIDAȚILOR PENTRU POSTURILE DE JUDECĂTOR ȘI PROCUROR.....	4
D. PREGĂTIREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ PENTRU JUDECĂTORI ȘI PROCURORI	5
E. EVALUĂRILE PROFESIONALE PERIODICE ALE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR ..	6
F. POLITICILE DE PROMOVARE A JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR.....	7
G. RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR.....	9
SECȚIUNEA III: PREVEDERILE LEGII PRIVIND CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII	10
A. OBLIGAȚIILE GENERALE ALE CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII	10
B. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN ANALIZAREA ȘI STABILIREA MĂSURILOR ADECVATE PENTRU ABATERILE DISCIPLINARE COMISE DE JUDECĂTORI ȘI PROCURORI	12
C. RĂSPUNDEREA MEMBRILOR CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII	13

CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII DIN ROMÂNIA

ANALIZA RESPONSABILITĂȚII ACESTUIA DE A GARANTA INDEPENDENȚA ACTULUI DE JUSTIȚIE ȘI A ROLULUI ȘI ATRIBUȚIILOR SALE CU PRIVIRE LA SELECTAREA, ÎNDRUMAREA, NUMIREA, INSTRUIREA, EVALUAREA, PROMOVARA ȘI DISCIPLINA MAGISTRAȚILOR DIN SISTEMUL JUDICIAR ROMÂNESC

SECȚIUNEA I: PREVEDERILE LEGII PRIVIND ORGANIZAREA JUDICIARĂ

A. CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII ESTE GARANTUL INDEPENDENȚEI JUSTIȚIEI: În articolul 1, alineatul 2, Consiliul Superior al Magistraturii (CSM) este desemnat să funcționeze ca „garant al independenței justiției.” Aceasta este una dintre principalele sale îndatoriri: să asigure independența actului de justiție. Îndatorirea de a duce la îndeplinire cu corectitudine această sarcină este deosebit de dificilă deoarece presupune aplicarea justiției ca activitate. Spre deosebire de științele exacte, a căror funcționare nu depinde de judecățile de valoare omenești, actul de justiție se încadrează în sfera științelor sociale, unde judecățile de valoare se stabilesc și se aplică pe baza situațiilor de fapt și a altor factori agravanți și atenuanți care nu concordă cu analizele obiective și precise. Deși exercitarea unor asemenea judecăți trebuie să fie în concordanță cu legea, oamenii nu au elaborat încă un corp de legi consistent și sistematic prin care să se prevadă soluții corespunzătoare pentru toate categoriile posibile de întreprinderi și interacțiuni umane. În consecință, actul de justiție este un proces în cadrul căruia oamenii sunt numiți pentru a exercita autoritatea guvernamentală prin aplicarea unor sisteme legislative imperfecte, a limitelor înțelegerii și judecății omenești în rezolvarea disputelor și în asigurarea siguranței și securității societății. Aceia care sunt numiți pentru a exercita autoritatea judecătorească și de cercetare în actul de justiție trebuie să procedeze astfel încât să își păstreze independența față de influențe externe, dar și într-o manieră care să informeze atent și elaborat și să țină cont de judecățile de valoare implicate în actul de justiție.

B. ACTUL DE JUSTIȚIE TREBUIE ADMINISTRAT IMPARȚIAL ȘI ECHITABIL: Articolul 2, alineatul 1 prevede că „Justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți.” Această prevedere subliniază îndatorirea CSM de a garanta înfăptuirea justiției nu numai într-o manieră independentă ci și într-un mod care

să promoveze valorile imparțialității și egalității conform legii. Noțiunea de egalitate este definită în articolul 7, alineatul 2, care stipulează că nu trebuie să existe „nici o deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, orientare sexuală, apartenență politică, avere, origine ori condiție socială sau de orice alte criterii discriminatorii.”

C. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN COORDONAREA PROCURORILOR: Articolul 67, alineatul 2 extinde responsabilitatea CSM de a garanta îndeplinirea justiției prin autorizarea procurorilor de a depune contestații la CSM împotriva oricăror intervenții din partea procurorilor de rang superior care au ca scop influențarea concluziilor ce decurg din desfășurarea procedurilor. Articolul 69, alineatul 1 autorizează CSM să solicite ministrului justiției exercitarea unui control asupra procurorilor prin analizarea modului în care aceștia își îndeplinesc îndatoririle de serviciu și a relațiilor pe care aceștia le au cu părțile aflate în litigiu și alte persoane implicate în activitatea de cercetare. Alineatele 3 și 10 din articolul 75 autorizează CSM să aprobe numirile în funcție sau revocările din funcție ale procurorilor din cadrul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Crimă Organizată și Terorism. Articolul 79 prevede obligația Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție de a alcătui și trimite către CSM rapoarte anuale asupra activității desfășurate de acesta.

D. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN PREGĂTIREA ȘI INSTRUIREA JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR: CSM este responsabil de coordonarea Institutului Național al Magistraturii (INM), conform articolului 103, alineatul 1. Acest alineat autorizează CSM să desemneze 4 dintre cei 13 membri ai Consiliului Științific al INM, care are rolul de conducere a acestuia din urmă. Alineatul 2 al articolului 104 autorizează CSM să-l numească pe directorul INM și pe directorii adjuncți. Desemnarea acestei responsabilități esențiale către CSM este în concordanță cu rolul său de garant al îndeplinirii justiției în mod independent și echitabil. Întrucât judecătorii sunt însărcinați cu îndeplinirea egală și independentă a justiției, pregătirea inițială și pregătirea profesională continuă a acestora sunt supuse avizării și monitorizării de către CSM, prin reprezentanții desemnați să conducă și să administreze INM.

E. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN CEEA CE PRIVEȘTE REGULAMENTELE DE ORDINE INTERIOARĂ ALE INSTANTELOR ȘI PARCHETELOR: Alineatul 2, articolul 139

desemnează CSM atât să elaboreze cât și să aprobe regulamentele de ordine interioară ale instanțelor de judecată. Conform rolului CSM de garant al independenței justiției, această funcție presupune asigurarea repartizării aleatorii a cauzelor la completele de judecată, minimalizându-se astfel riscurile de influență externă și manipulare internă a procesului de repartizare a cauzelor. Alineatul 2, articolul 140 autorizează CSM să aprobe regulamentele de ordine interioară ale parchetelor. Această autoritate permite de asemenea CSM să refuze aprobarea oricăror regulamente propuse care, analizate global, compromit sau pun în pericol independența îndeplinirii actului de justiție.

SECȚIUNEA II: PREVEDERILE LEGII PRIVIND STATUTUL MAGISTRAȚILOR

- A. PRINCIPALELE OBLIGAȚII VALABILE PENTRU TOȚI JUDECĂTORII ȘI PROCURORII:** Alineatul 3 al articolului 2 prevede că „judecătorii sunt independenți, se supun numai legii și trebuie să fie imparțiali.” Ca organ reprezentativ al sistemului judiciar, CSM are responsabilitatea ultimă în ceea ce privește garantarea independenței și imparțialității actului de justiție. În consecință, CSM este răspunzător și pentru asigurarea imparțialității și independenței acelor care îndeplinesc justiția, adică judecătorii. Conform articolului 3, procurorii sunt, de asemenea, independenți. Decurge de aici responsabilitatea CSM de a asigura și autonomia procurorilor pentru a garanta independența îndeplinirii justiției. Alineatul 1 din articolul 4 îi obligă pe judecători și procurori să respecte anumite principii asociate cu îndeplinirea actului de justiție. Printre alte îndatoriri, aceștia trebuie:
- să asigure supremația legii;
  - să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea acestora în fața legii;
  - să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora;
  - să respecte Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor;
  - să participe la formarea profesională continuă.

Toate aceste obligații fac parte din conceptul general de îndeplinire eficientă și independentă a justiției. În această privință, CSM trebuie să se asigure că judecătorii îndeplinesc aceste obligații și că activitatea și comportamentul acestora sunt conforme cu principiile coordonatoare.

B. PRINCIPALELE INTERDICȚII VALABILE PENTRU TOȚI JUDECĂTORII ȘI PROCURORII: Articolele 5-10 prevăd diverse categorii de activități, funcții și apartenențe la care judecătorii și procurorii nu au dreptul din motive legate de menținerea independenței acestora. Aceste articole conțin, de asemenea, prevederi legate de tipuri și forme de exprimare, consiliere și îndrumare interzise judecătorilor și procurorilor, cu excepția unor situații foarte restrânse. În plus, articolele stipulează impunerea asupra procurorilor și judecătorilor a unor obligații de a dezvălui informații personale ca mijloc de certificare a respectării constrângerilor și interdicțiilor. Aceștia trebuie:

- a. să dea anual declarații prin care să numească persoanele cu care se înrudesesc și care ocupă o funcție în sistemul judiciar, desfășoară activități legislative sau conduc cercetări penale. Aceste precizări trebuie să cuprindă și locul de muncă respectiv.
- b. să specifice că nu au fost anterior membri, agenți sau colaboratori ai unor servicii secrete, cum este poliția politică (securitatea);
- c. să trimită anual documente legalizate din care să rezulte că nu sunt angajați activi – sub acoperire sau de alt fel - informatori sau colaboratori ai serviciilor de informații.

Articolul 11 specifică tipurile de activități non-politice la care pot participa judecătorii și tipurile de organizații din care pot face parte ca membri sau reprezentanți în conducere.

Capitolul II, care cuprinde articolele 5-11, nu prevede nici un fel de sancțiuni sau pedepse în cazurile în care procurorii sau judecătorii nu respectă aceste interdicții.

C. PREGĂTIREA CANDIDAȚILOR PENTRU POSTURILE DE JUDECĂTOR ȘI PROCUROR: Accentul pe care legile care guvernează sistemul judiciar, CSM precum și judecătorii și procurorii îl pun pe independența înfăptuirii justiției este ilustrat în alineatul 1 al articolului 14, care prevede că admiterea în Institutul Național al Magistraturii (INM) trebuie să respecte principiile transparenței și egalității. Efortul de asigurare a îndeplinirii standardelor carierei profesionale pentru candidații la posturile de judecător și procuror începe încă de la înscrierea acestora pentru admiterea la INM. Candidații admiși vor fi declarați auditori de justiție, conform articolului 16, alineatul 1. Articolul 18 prevede că stagiarii vor fi supuși anumitor standarde disciplinare de conduită. Acest articol prevede, de asemenea, sancțiuni pentru cei care nu respectă standardele amintite. Sancțiunile respective variază de la o reducere mică sau temporară a bursei stagiariusului până la exmatricularea din INM și obligarea acestuia de a plăti cheltuielile de școlarizare

anterioare și contravaloarea burselor acordate. Pe scurt, în etapele primare ale pregătirii pentru un post de judecător sau procuror, candidații sunt supuși atât unor reguli disciplinare de conduită cât și unor sancțiuni pentru încălcarea acestor reguli.

Candidații care absolvă cursurile INM și sunt numiți în posturi de judecător și procuror sunt denumiți în alineatul 1 al articolului 21 judecători debutanți, respectiv procurori debutanți. Articolul 22, alineatul 1 prevede că aceștia rămân într-o perioadă de probă de un an. După anul de stagiatură, aceștia trebuie să promoveze examenul de capacitate prevăzut de alineatul 1, articolul 25. Examenul, așa cum este descris în articolul 28, testează atât cunoștințele teoretice, cât și pe cele practice. Testul teoretic acoperă patru domenii: bazele constituționale ale statului de drept, instituțiile fundamentale de drept, organizarea sistemului judiciar și Codul deontologic al judecătorilor și procurorilor. Din nou, importanța standardelor de conduită pentru judecători și procurori este subliniată și de Parlamentul României, care precizează că acest Cod deontologic este unul dintre principalele domenii în care viitorii judecători și procurori trebuie să demonstreze cunoașterea aprofundată a conținutului. Aceste principii care urmează să le coordoneze activitatea le sunt reamintite și la depunerea jurământului de numire în funcție, conform alineatului 1, articolul 34: „Jur...să-mi îndeplinesc atribuțiile cu onoare, conștiință și fără părtinire.” Alineatul 2 prevede că, dacă un candidat refuză să depună jurământul, numirea sa devine automat nulă.

D. PREGĂTIREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ PENTRU JUDECĂTORI ȘI PROCURORI:

Alineatul 1, articolul 35 prevede că pregătirea profesională continuă a judecătorilor va servi ca garanție a independenței și imparțialității acestora în îndeplinirea justiției. Alineatul 2 prevede numeroasele materii pe care trebuie să le conțină această pregătire continuă. Printre acestea se numără:

- a. dinamica procesului legislativ și a legislației interne;
- b. documentele europene și internaționale la care România este parte;
- c. jurisprudența instanțelor judecătorești și a Curții Constituționale;
- d. jurisprudența Curții Europene pentru Drepturile Omului și a Curții de Justiție a Comunităților Europene;
- e. normele deontologice;
- f. abordarea multidisciplinară a instituțiilor cu caracter de noutate;
- g. cunoașterea și aprofundarea limbilor străine;
- h. operarea pe calculator

Această instruire se va organiza și va fi disponibilă pe mai multe căi, așa cum prevede alineatul 2 din articolul 37: INM, instanțe judecătorești/parchete, universități din România și din străinătate și alte instituții specializate. În plus, conform articolului 38, președinții curților de apel și procurorii-șefi ai parchetelor de pe lângă curțile de apel vor fi răspunzători de organizarea unor cursuri de instruire continuă sub mai multe forme, cum ar fi consultările, dezbaterile, seminariile, sesiunile de comunicări și mesele rotunde, cu sprijinul INM. CSM are un rol deosebit de important în activitatea de pregătire profesională continuă prin competența sa de a aproba programa elaborată de INM și temele de curs propuse pentru instruirea judecătorilor și procurorilor.

E. EVALUĂRILE PROFESIONALE PERIODICE ALE JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR: Spre deosebire de multe dintre sistemele juridice de drept continental și anglo-saxon care asigură pregătirea profesională continuă pentru judecători și procurori, sistemul românesc are obligația, conform prevederilor articolului 39, de a stabili dacă au fost îndeplinite cerințele de competență profesională și rezultatele preconizate în urma acestei pregătiri. Mecanismul presupune un ciclu de evaluare de trei ani condus de comisii speciale formate din judecători pentru evaluările judecătorilor, respectiv din procurori pentru evaluările care-i privesc pe aceștia. Evaluarea se face urmărind patru aspecte: (i) activitatea desfășurată; (ii) integritatea; (iii) obligația de a participa la activitățile de pregătire profesională continuă; (iv) obligația de a urma și absolvi cursuri de specialitate. Aceia care ocupă posturi de conducere sunt, de asemenea, evaluați cu privire la modul în care își exercită atribuțiile de manageri.

Alineatul 5 din articolul 39 arată că sunt prevăzute criteriile de evaluare în Anexa la Legea privind statutul magistraților. Cu toate că această anexă nu este încă disponibilă, se fac eforturi în această privință. Până atunci, echipele de testare din cadrul CSM utilizează formularul standard anexat la legea anterioară pentru a-și completa deciziile. Este recomandabil ca această anexă să fie cât mai curând definitivată pentru a se asigura evaluări consecvente, bazate pe criterii standard, care se aplică în mod egal pentru toți judecătorii și procurorii.

Ca garant al independenței actului de justiție, CSM are un rol central în procesul de evaluare. Acesta aprobă (i) comisiile de evaluare a magistraților și (ii) regulile de procedură pentru evaluarea activității profesionale a magistraților. Răspunderea CSM în exercitarea acestei competențe este să se asigure că procesul de evaluare este coerent și că, în urma cursurilor efectuate, judecătorii și procurorii își vor păstra independența și

imparțialitatea în îmfăptuirea justiției. Procesul de evaluare se încheie cu un certificat elaborat de comisia de evaluare, în care pot apărea următoarele calificative: **foarte bine, bine, satisfăcător sau nesatisfăcător**. În cazul obținerii calificativelor ,satisfăcător' sau ,nesatisfăcător', sancțiunile pot fi grave. Un judecător sau procuror care obține:

- a. calificativul ,nesatisfăcător,' trebuie să urmeze un curs special de trei-șase luni la INM, apoi să susțină un examen;
- b. două calificative ,satisfăcător' consecutive impun urmarea unui curs special de trei-șase luni la INM, cu susținerea unui examen la final;
- c. un calificativ ,nesatisfăcător' la două evaluări consecutive sau nepromovarea examenului după urmarea cursurilor speciale la INM presupune eliberarea din funcție pe motive de incompetență profesională, de către președintele României, la recomandarea CSM.

Hotărârea de a imprima judecătorilor și procurorilor o înțelegere aprofundată și capacitatea de aplicare a normelor deontologice, în general, și a Codului deontologic, în special, transpare din temele cursurilor de pregătire profesională continuă stabilite prin alineatul 2, articolul 35 și din cele patru domenii de evaluare a judecătorilor și procurorilor prevăzute în alineatul 1, articolul 39.

F. POLITICILE DE PROMOVARE A JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR: Așa cum este prevăzut în alineatul 1, articolul 43, singura modalitate prin care un judecător sau procuror poate fi promovat, atunci când se eliberează funcții de procuror sau judecător autorizate, este prin concurs național. Alineatul 1, articolul 44 prevede că, pe lângă cerințele de vechime în activitate, candidații trebuie să fi (i) obținut un calificativ de *foarte bine* la ultima evaluare și să nu fi (ii) fost sancționați pentru abateri disciplinare în ultimii trei ani. Alineatul 3, articolul 44 prevede ca CSM să verifice dacă au fost îndeplinite aceste cerințe de către candidații promovați. Alineatul 2, articolul 46 precizează care sunt temele pentru evaluare care trebuie urmărite. Aceste teme sunt similare cu cele din programa pentru pregătire profesională continuă pentru toți judecătorii și procurorii, iar temele legate de normele deontologice nu sunt incluse.

Dacă un judecător sau procuror dorește să fie luat în considerare pentru promovare într-un post de conducere dintr-o instanță sau dintr-un parchet, articolul 48 prevede că aceștia trebuie să îndeplinească cerințele de a (i) avea calificativul *foarte bine* la ultima evaluare și de a (ii) nu fi

fost sancționat disciplinar în ultimii trei ani. Dacă îndeplinesc aceste condiții, aceștia trebuie să susțină un examen constând în probele prevăzute de alineatul 4:

- a. prezentarea unui proiect referitor la exercitarea atribuțiilor specifice funcției de conducere;
- b. probe scrise privind managementul, comunicarea, resursele umane, capacitatea candidatului de a lua decizii și de a-și asuma răspunderea, rezistența la stres;
- c. test psihologic.

Nici aici nu sunt evaluate competența și cunoștințele în domeniul normelor deontologice sau din Codul deontologic al procurorilor și judecătorilor. Aceasta reprezintă o problemă întrucât președinții de instanță și vicepreședinții sunt primii cărora li se solicită sfatul și consilierea din partea acelor judecători care au întrebări sau probleme legate de eventuale conflicte de natură etică sau deontologică. Un președinte de instanță sau un vicepreședinte poate să îndeplinească toate cerințele tehnice presupuse de funcția de manager eficient, dar să aibă o competență scăzută sau nici o aptitudine în domeniul comportamentului etic și al normelor de comportament corect. Se presupune că în cazurile în care un judecător sau procuror aflat în funcție de conducere nu reușește să ofere subordonaților sfaturi, consiliere sau monitorizare adecvată – legate de etică sau alte probleme - acesta va fi tras la răspundere pentru exercitarea incorectă a atribuțiilor de conducere și a îndatoririlor funcției, conform prevederilor articolului 51.

CSM are un rol important în procesul de selectare, testare și validare a candidaților pentru funcțiile de conducere din instanțele de judecată și parchete. Conform alineatelor 5-7 din articolele 48-49, CSM:

- a. numește comisia de examinare;
- b. aprobă data, locul și regulamentul de desfășurare a examenului;
- c. validează rezultatele examenului și propune președintelui României numirea candidaților admiși.

Conform alineatului 9 din ambele articole, CSM stabilește dacă se reînnoiește mandatul de trei ani pentru judecătorii sau procurorii care ocupă funcțiile de conducere.

Conform alineatului 2, articolul 51, CSM are un rol important și în revocarea celor care ocupă funcții de conducere pentru diverse încălcări

legate de exercitarea incorectă a atribuțiilor de conducere sau pentru sancțiunile disciplinare primite. Așa cum s-a menționat mai sus, dacă un judecător sau procuror aflat într-o poziție de conducere nu oferă consiliere în domeniile de conduită judecătorească vizavi de Codul deontologic al procurorilor și judecătorilor, această incompetență poate fi considerată un motiv suficient pentru sancțiuni disciplinare sau pentru revocarea din funcție. În acest sens, CSM poate încerca să modifice articolele 48 și 51 în sensul de a stipula ca examinarea celor din funcțiile de conducere și evaluarea acestora să includă aptitudini legate de Codul deontologic și de capacitatea de a oferi îndrumare adecvată cu privire la prevederile acestuia și la interpretarea lor în situațiile concrete reale. Aceleași prevederi se aplică și celor din funcții oficiale de conducere cuprinși în articolele 52-54. Deși nu este necesar un examen pentru aceste funcții, CSM trebuie să includă o analiză a acestor competențe în acordarea calificativelor generale.

G. RĂSPUNDEREA DISCIPLINARĂ A JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR: Alineatul 1, articolul 98 prevede că judecătorii și procurorii vor răspunde disciplinar pentru depășirea atribuțiilor de serviciu și pentru alte acțiuni care afectează indirect actul de justiție. Articolul 99 enumeră categoriile specifice de încălcări care atrag după sine răspunderea disciplinară:

- a) încălcarea prevederilor legale referitoare la declarațiile de avere, declarațiile de interese, incompatibilități și interdicții privind judecătorii și procurorii;
- b) intervențiile pentru soluționarea unor cereri, pretinderea sau acceptarea rezolvării intereselor personale sau ale membrilor familiei ori ale altor persoane, altfel decât în limita cadrului legal reglementat pentru toți cetățenii, precum și imixtiunea în activitatea altui judecător sau procuror;
- c) desfășurarea de activități publice cu caracter politic sau manifestarea convingerilor politice în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- d) nerespectarea secretului deliberării sau a confidențialității lucrărilor care au acest caracter;
- e) nerespectarea în mod repetat și din motive imputabile a dispozițiilor legale privitoare la soluționarea cu celeritate a cauzelor;
- f) refuzul nejustificat de a primi la dosar cererile, concluziile, memoriile sau actele depuse de părțile din proces;
- g) refuzul nejustificat de a îndeplini o îndatorire de serviciu;
- h) exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență dacă fapta nu constituie infracțiune;
- i) efectuarea cu întârziere a lucrărilor, din motive imputabile;
- j) absențele nemotivate de la serviciu, în mod repetat;

- k) atitudinea nedemnă în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, avocați, experți, martori sau justițiabili;
- l) neîndeplinirea obligației privind transferarea normei de bază la instanța sau parchetul la care funcționează;
- m) nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie a cauzelor;
- n) participarea directă sau prin persoane interpușe la jocurile de tip piramidal, jocuri de noroc sau sisteme de investiții pentru care nu este asigurată transparența fondurilor în condițiile legii.

Articolul 100 prevede sancțiunile disciplinare care pot fi aplicate judecătorilor și procurorilor în cazul comiterii unor asemenea abateri. Printre aceste sancțiuni se numără avertismentul, transferul disciplinar temporar și chiar pierderea postului. Gravitatea sancțiunii se stabilește în funcție de gravitatea abaterii. Conform articolului 101, stabilirea sancțiunilor ce trebuie impuse revine secțiilor CSM.

SECȚIUNEA III: PREVEDERILE LEGII PRIVIND CONSILIUL SUPERIOR AL MAGISTRATURII

- A. OBLIGAȚIILE GENERALE ALE CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII:** Alineatul 1, articolul 30 obligă CSM să protejeze judecătorii și procurorii de acțiuni care fie afectează fie generează suspiciuni asupra independenței sau imparțialității acestora. De asemenea, este obligat să le apere reputația profesională. *Comentariu: Este de la sine înțeles că aceasta este o atribuție greu de îndeplinit. Este de presupus că asemenea acțiuni se înscriu într-una din cele două mari categorii. Mai întâi, sunt criticile și învinuirile care pornesc de la reprezentanți ai altor ramuri ale guvernării, de la candidații la alegerile pentru funcții politice sau de la partide politice și care au ca scop câștigarea de capital politic. În al doilea rând, sunt denunțările în presă legate de :*
- a. hotărâri nepopulare luate de judecători în cauzele cu miză importantă;
  - b. acțiuni nepopulare ale procurorilor;
  - c. lipsa de acțiune a procurorilor.

Replica dată în public la acuzațiile din partea politicienilor nu reușește să schimbe prea mult opinia publică cu privire la imparțialitatea și independența judecătorilor și procurorilor. Ceea ce se întâmplă de obicei este un schimb negativ de replici din care ambele părți ies cu pierderea respectului și considerației publicului. Răspunsurile în public la criticile din mass-media atrag după sine, de asemenea, un efect negativ care riscă să submineze încrederea publicului. Membrii CSM trebuie să țină cont de faptul că, dintre

cele trei puteri în stat, cea judecătorească este de departe cea mai vulnerabilă și cea mai slabă. Ramura executivă are puterea sabiei, prin controlul exercitat de poliție, armată și alte instituții cu atribuții în domeniul siguranței. Ramura legislativă are puterea banilor, prin controlul și distribuirea bugetului de stat. Ramura justiției, dimpotrivă, depinde de cea executivă pentru asigurarea protecției și siguranței sale, precum și de cea legislativă pentru finanțarea operațiunilor și activităților sale. În acest sens, ramura justiției este cu atât mai dependentă de aprobarea și respectul publicului decât celelalte două ramuri. Pentru a câștiga și menține respectul publicului, justiția trebuie să îl implice pe acesta la un nivel mult mai înalt și profund decât celelalte două puteri. Trebuie să stabilească un standard mai înalt de profesionalism, performanță și serviciu în slujba publicului. Un mijloc de a îndeplini acest obiectiv este să refuze, din principiu, să se înjosească prin replici la criticile motivate politic și la alte învinuiri care nu se bazează pe fapte concrete. Același metodă se aplică și în cazul exprimărilor de insatisfacție din mass-media cu privire la rezultatele unor procese. Cea mai bună metodă de acțiune în aceste cazuri este ca CSM să răspundă în numele judecătorilor sau procurorilor numai în cazul unor acuzații grave sau foarte importante, bazate pe fapte concrete care pot fi respinse clar și fără echivoc cu probe solide. Chiar și în aceste cazuri, răspunsul trebuie să se limiteze la respingerea clară, precisă și obiectivă, fără a constitui un contraatac la adresa opiniilor contrare.

Alineatul 3, articolul 30 desemnează CSM să se asigure că judecătorii și procurorii respectă legea și sunt consecvenți în a adera la principiile de etică profesională pe parcursul carierei. Alineatul 4 reamintește CSM că exercitarea acestor prerogative trebuie să se facă prin mecanismele prevăzute în Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor. Alineatul 1, articolul 31 autorizează CSM să solicite altor instituții ale guvernului să-i pună la dispoziție documente și alte informații relevante privitoare la rolul său de a aviza și monitoriza activitatea și competența judecătorilor și procurorilor. Alineatul 2, articolul 31 autorizează membrii CSM să viziteze instanțele de judecată și parchetele și să organizeze întâlniri cu judecători, procurori, alți oficiali și cu publicul pentru a analiza activitatea și competența judecătorilor și procurorilor.

Articolul 35 stipulează responsabilitățile generale ale CSM cu privire la candidații pentru posturile de procurori și judecători, astfel:

- a. propune președintelui României numirea în funcție și eliberarea din funcție a judecătorilor și procurorilor, cu excepția celor stagiari;
- b. numește judecătorii stagiari și procurorii stagiari, pe baza rezultatelor obținute la examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii;

- c. dispune promovarea judecătorilor și a procurorilor;
- d. eliberează din funcție judecătorii stagiași și procurorii stagiași;
- e. propune președintelui României conferirea de distincții magistraților, în condițiile legii;
- f. îndeplinește orice alte atribuții stabilite prin lege sau regulament.

Practic, toate aceste responsabilități sunt legate de principala îndatorire a CSM de a asigura independența actului de justiție. Făcând acest lucru, acesta coordonează și avizează practic toate aspectele privind selectarea în sistemul de justiție, toate procesele de menținere, disciplină și îndepărtare din funcție. Unul dintre cele mai importante elemente ale misiunii CSM este să se asigure că dintre acei candidații care doresc și se înscriu pentru a fi numiți judecători sau procurori în România, trebuie aleși și păstrați numai aceia care dau dovadă limpede că au capacitatea intelectuală, integritatea morală, încrederea în forțele proprii și angajamentul profund față de principiile justiției care să-i susțină pe parcursul unei cariere care ar putea cu ușurință să dureze 30 - 40 de ani, în condiții nu tocmai ideale. Aceasta este o sarcină formidabilă, indiferent conform cărui standard ar fi măsurată.

Articolul 36 prevede îndatoririle CSM legate de: procesele de selecție prin care viitorii magistrați și judecători sunt admiși în INM; selecția pentru promovarea judecătorilor și procurorilor; cerințele de pregătire profesională continuă; evaluarea acestora; diferitele examene de promovare în carieră sau în funcții de conducere. Prevede, de asemenea, responsabilitățile CSM legate de desemnarea comisiilor de evaluare, numirea și revocarea reprezentanților INM, desemnarea membrilor Consiliului Institutului Național al Magistraturii, precum și alte îndatoriri organizatorice conexe.

Alineatul 1, articolul 38, stipulează, printre alte îndatoriri, obligația CSM de a adopta Codul deontologic (sau de etică) pentru judecători și procurori. Alineatul 2 însărcinează CSM cu publicarea acestui cod în Monitorul Oficial al României și pe pagina de internet a CSM.

B. ROLUL CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII ÎN ANALIZAREA ȘI STABILIREA MĂSURILOR ADECVATE PENTRU ABATERILE DISCIPLINARE COMISE DE JUDECĂTORI ȘI PROCURORI: Articolul 40, litera f, desemnează CSM să rezolve plângerile persoanelor aflate în litigiu cu privire la comportamentul incorect al judecătorilor sau procurorilor. Se presupune că aceasta include și eventuale încălcări ale Codului deontologic al judecătorilor și procurorilor, pe lângă alte categorii

de abateri de comportament. Alineatele 1 și 2, articolul 42 autorizează CSM să aprobe cercetarea, reținerea și arestarea preventivă a judecătorilor, magistraților asistenți sau procurorilor pentru infracțiuni neflagrante. Întrucât analizează faptele ce implică răspundere disciplinară prevăzute de Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor, CSM este desemnat prin alineatul 1, articolul 44 să funcționeze ca instanță de judecată. Procedurile și măsurile disciplinare sunt efectuate de comisiile de disciplină ale CSM, conform articolului 45, alineatul 1. Alineatul 4 prevede că plângerile privind abateri disciplinare pot fi înaintate comisiilor de disciplină de către orice persoană interesată. În mod similar, comisiile de disciplină se pot sesiza din oficiu. Articolul 46 stabilește procedeul de investigare pentru inspectorii desemnați de comisiile de disciplină pentru a cerceta presupusa abatere, inclusiv audierile corespunzătoare precum și posibilitatea oferită judecătorului sau procurorului în cauză de a răspunde acuzațiilor și de a strânge dovezi în apărarea sa. După încheierea acestui proces și luarea unei decizii, comisia fie va respinge acuzațiile fie va cere procurorului sau judecătorului acuzat să se prezinte în fața sa, cu posibilitatea aducerii unui alt procuror sau judecător pentru susținere, sau aducerii unui avocat pentru a fi reprezentat legal. În cazurile în care comisia stabilește că a avut loc o încălcare a legii, comisia este autorizată să aplice măsura disciplinară prevăzută de lege. Problema va fi soluționată prin redactarea unei hotărâri care să arate natura infracțiunii, temeiul legal pentru aplicarea sancțiunii, motivele pentru lipsa de relevanță a apărării, sancțiunea impusă și justificarea legală pentru aceasta, măsura legală și termenul până la care se poate face apel, precum și instanța către care trebuie făcut apelul. Recursurile vor fi analizate de un complet al Înaltei Curți de Casație și Justiție, format din 9 judecători. Acolo unde sancțiunea aplicată este revocarea din funcție a judecătorului sau procurorului, decretul de revocare va fi trimis președintelui României.

C. RĂSPUNDEREA MEMBRILOR CONSILIULUI SUPERIOR AL MAGISTRATURII: Legea privind CSM stipulează clar în alineatul 1, articolul 53 că membrii aleși ai CSM răspund civil, penal și disciplinar în fața legii. Mai mult, conform alineatului 2, orice persoană poate informa CSM, direct sau prin reprezentanții oficiali ai instanțelor sau parchetelor, cu privire la :

- a. activitatea sau conduita necorespunzătoare a unui membru al CSM;
- b. încălcarea obligațiilor profesionale;
- c. săvârșirea unor abateri disciplinare.

Orice membru al CSM astfel acuzat se va supune procedurilor comisiei de disciplină a CSM și măsurilor disciplinare respective, conform articolului 97 din Legea privind statutul judecătorilor și procurorilor.